

Suburbanizace v Popůvkách u Brna a její společenské důsledky

Veronika Kubíčková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Kubičková**
Osobní číslo: **H128325**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Suburbanizace v Popůvkách u Brna a její
společenské důsledky**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na otázku suburbanizace a její vývoj v obci Popůvky u Brna, vyhledání textů na dané téma v tištěných médiích a na internetu;
- možnosti zařazení nových obyvatel záměsta do místního vesnického prostředí a života;
- na odpovědi na otázky, jestli nový životní styl naplnil očekávání nových obyvatel o životě v suburbii.

Součástí práce bude teoretická část věnovaná otázkám pojetí suburbanizace a její vývoj v obci Popůvky u Brna, v další části bude využito techniky kvalitativní a kvantitativní metodologie ke zjištění míry a dopadu změny životního stylu pro nové obyvatelstvo suburbia.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tisková/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HENDL, J. Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace. Praha : Portál, 2008.

JÚZL, Miloslav. Základy pedagogiky. Institut mezioborových studií Brno, 2010. 183 s.

ISBN 978-80-87182-02-4.

RADVAN, Eduard a Michal VAVŘÍK. Metodika psaní odborného textu a výzkum

v sociálních vědách. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2012. 62 s. ISBN

978-80-87182-25-3.

SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky.

Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002, 191 s. ISBN 80-901914-9-5.

TEMELOVÁ, Jana, Lucie POSPÍŠILOVÁ a Martin OUŘEDNÍČEK. Nové sociálně prostorové

nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš

Čeněk, 2012, 203 s. ISBN 978-80-7380-378-0.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována

během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Mgr. Antonín Dolák, Ph.D.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

15. prosince 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.

děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Jůzl
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 ods. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouštím-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhajení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně

VEDVINA KUBIŠKOVÁ (Kubíškova)
Iméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Předkládaná práce se zabývá suburbanizací v obci Popůvky u Brna a jejími společenskými důsledky. Lidé z města se stěhují na venkov do tzv. satelitních městeček či suburbií, tento krok je spojen s realizací snu o vlastním domě se zahradou. V práci poukazují na to, že život v suburbii mimo město je jiný a takové odloučení s sebou nese následky. Po přestěhování dochází, více či méně, ke změně životního stylu a to může ovlivnit kvalitu života. Kvalita života nově příchozích se také odvíjí od sociálního a materiálního napojení na obec a schopností adaptovat se v jiném způsobu života než je ten městský. Zmiňuji zde, jak se lidé z města v novém prostředí začleňují a jaké mají v tomto směru možnosti.

Klíčová slova: suburbanizace, suburbium, město, venkov, společenské důsledky, změna životního stylu, kvalita života

ABSTRACT

This thesis deals with problem of suburbanization in village Popůvky by Brno and the social impacts of this fact. People who use to live in the city are moving to the countryside and this step is followed by dream of having their own house with a garden. What should be the point of this thesis, the life in suburb, away from the city is completely different and this separation is going after the consequences. Moving of people to the suburb is usually linked with change of their lifestyle and this statement can influent their quality of living. The quality of living among new arrivals also depends on social and material connection to the village and ability to conform the new lifestyle by city inhabitants. I mention the integration of new inhabitants and try to show what opportunities they have.

Keywords: suburbanization, suburb, city, countryside, social impacts, lifestyle change, quality of living

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr.Mgr.Antonínu Dolákovi, Ph.D. za pomoc, cenné připomínky a rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem účastníkům rozhovorů a pracovníkům obecního úřadu za ochotu spolupracovat. Děkuji i své rodině za trpělivost a podporu během celého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 POJEM A VÝVOJ SUBURBANIZACE	11
1.1 SUBURBANIZACE OBECNĚ.....	11
1.2 VÝVOJ SUBURBANIZACE.....	12
1.3 SPOLEČENSKÉ DŮSLEDKY SUBURBANIZACE.....	14
1.3.1 Sociální dopady suburbanizace.....	14
1.3.2 Materiální dopady suburbanizace.....	16
2 KVALITA ŽIVOTA	18
2.1 PŮVOD KONCEPTU.....	18
2.2 DEFINICE KVALITY ŽIVOTA.....	19
2.3 TEORETICKÉ MODEL Y KVALITY ŽIVOTA.....	21
2.4 MĚŘENÍ KVALITY ŽIVOTA.....	23
2.5 KVALITA ŽIVOTA V SUBURBIU.....	24
PRAKTICKÁ ČÁST	26
3 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	27
3.1 VÝZKUMNÝ CÍL.....	27
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	27
3.3 OPERACIONALIZACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	28
3.4 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	30
3.5 METODOLOGICKÝ VÝZKUMNÝ PŘÍSTUP.....	31
4 POPIS PŘÍPADU	33
4.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O OBCE.....	33
4.2 HISTORIE OBCE.....	34
4.3 PROSTŘEDÍ.....	35
4.3.1 Nová výstavba v obci.....	36
4.3.2 Občanská vybavenost v obci.....	37
4.3.3 Sociální prostředí v obci.....	39
4.3.4 Finanční dopady suburbanizace.....	41
5 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	42
5.1 ANALÝZA ZJIŠTĚNÝCH DAT.....	42
5.1.1 Být.....	42
5.1.2 Patřit někam.....	43
5.1.3 Realizovat se.....	47
5.2 DISKUZE.....	48
5.2.1 „Americký sen“.....	49
5.2.2 Reálný život.....	50
5.2.3 Kompromis.....	50
5.3 PŘÍNOS PRÁCE PRO SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKU.....	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
SEZNAM OBRÁZKŮ	58
SEZNAM TABULEK	59
SEZNAM PŘÍLOH	60

ÚVOD

Představa klidného života na venkově ve vlastním domě se zahradou, přitom v blízkosti velkého města, s širokou nabídkou služeb, obchodů a kulturního života je velmi lákavá pro většinu lidí. Rodinný dům je v současné době považován za nejlepší způsob bydlení a sen o takovém bydlení je nepřímě spojen s myšlenkami na spokojený a šťastný život. Pro některé může symbolizovat prestiž a lepší sociální status. Právě proto se také mnoho lidí rozhodne odejít z města a nově se usadit v jedné z obcí v jeho zázemí. Tento trend bydlení se nyní velmi rozrůstá a okolo větších měst vyrůstá čím dál více satelitních městeček. Život ve vlastním domě poblíž města se stal novým snem mnoha lidí, kteří zatoužili vyměnit hektický život v rušném městě za poklidný život na předměstích, nazývaných suburbia.

Suburbia můžeme najít již na mapách mezopotamských měst. V historii však sloužila místa za hradbami spíše pro obyvatelstvo a činnosti ve městě nevídané (např. jatka, vojenská cvičiště apod). Jako atraktivní místo k bydlení jsou suburbia objevena až v 18. století a později se postupně stávají plnohodnotnými částmi měst (Ouředníček, 2015). Suburbanizace jako proces stěhování obyvatel z velkých měst do jejich zázemí se stal trendem až v posledních několika desetiletích. U nás suburbanizace zdaleka nedosahuje takových rozměrů jako například v USA, ale přesto je s ní i zde spojeno mnoho problémů pro velká města i pro cílové obce v jejich zázemí. V některých obcích vzroste rapidně počet obyvatel oproti občanské vybavenosti, která následně nemusí být dostačující a tím může být zásadně ovlivněna kvalita života místních obyvatel.

Jednou z obcí, které se suburbanizace též týká, jsou Popůvky u Brna. Počet obyvatel se v této obci rozrostl za posledních deset let více než o polovinu, oproti tomu ale občanská vybavenost zůstává na stejné úrovni. Lidé se sem stěhují z města a neuvědomují si, co jim nový život přinese. Skutečnost ztráty města a komfortu, který město přináší, si uvědomují až po čase. Po přestěhování dochází, více či méně, ke změně životního stylu, což může ovlivnit kvalitu života a to je jeden z aspektů, kterým se ve své práci zabývám.

Cílem mé práce je zjistit, jaké jsou společenské dopady suburbanizace v Popůvkách u Brna jak pro obec samotnou, tak pro nově přistěhovalé obyvatele. Zaměřuji se na dopady sociální, materiální, na otázku občanské vybavenosti a jak tyto aspekty ovlivnily kvalitu života nově přistěhovalých obyvatel.

V teoretické části se věnuji obecně vymezení pojmu a vývoji suburbanizace. Dále se zabývám konceptem kvality života, který se v posledních dvaceti letech stal nedílnou součástí

všech vědních oborů. Na základě teoretického modelu kvality života se v praktické části budu snažit zodpovědět otázky vlivu suburbanizace v Popůvkách u Brna a subjektivního vnímání života v suburbích novými obyvateli.

TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM A VÝVOJ SUBURBANIZACE

Jelikož se tato práce věnuje suburbanizaci v Popůvkách u Brna, považuji za důležité tento sociální fenomén vymezit a popsat. V první kapitole teoretické části bych se tedy chtěla věnovat pojmu suburbanizace, popsat jevy a procesy, které jsou s tímto pojmem spojené a přiblížit sociální a materiální dopady suburbanizace všeobecně.

1.1 Suburbanizace obecně

Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do zázemí. Jedná se o typický proces rozšiřování území města, který můžeme zaznamenat jak u většiny měst vyspělých zemí, tak v historickém vývoji našich měst. Termín suburbanizace je odvozen z anglického slova suburb, tedy předměstí, které vzniklo jako složenina z latinského základu urbs znamenající město a předpony sub, která označuje umístění vedle, za nebo pod městem (Ouředníček, 2015).

Suburbanizací vznikají areály nové výstavby označované jako satelitní městečka (suburbia), nákupní nebo průmyslové zóny. Podle tohoto rozlišujeme dva druhy suburbanizace: rezidenční a komerční. Rezidenční suburbanizace má mnoho forem, které se liší podle rozsahu nové výstavby, charakteru bydlení, lokalizace zástavby, architektury i ceny domů. Komerční suburbanizace se pak týká logistických areálů, hypermarketů, skladů, výroby a částečně i zábavy. Většina nových areálů komerční výstavby je budována na místě původních polí tzv. greenfield (zelená pole) (Ouředníček, 2008, s. 15-16).

Ouředníček (2013) uvádí, že práci věnovanou suburbanizaci lze rozčlenit do dvou skupin podle vztahu autorů k tomuto procesu. V prvních letech masivní výstavby amerických suburbií převažovala především kritika. Kritizována byla především monotónnost architektury, závislost suburbanitů na osobním automobilu, nedostatečná sociální koheze uvnitř suburbií a další aspekty tohoto procesu. Později se objevují především empiricky zaměřené práce, které označují některé stereotypní představy o amerických suburbiích souhrnným označením suburbánní mýtus. Obě formy vnímání suburbií a jejich vlivu na sociální prostředí metropolitních regionů přežívají dodnes. Podle většiny současných autorů má suburbanizace řadu negativních ekonomických a sociálních dopadů.

V posledních desetiletích se velice rozšířil pojem urban sprawl. V českém jazyce je pro tuto formu suburbanizace nejuvýstižnější výraz sídelní kaše, nebo prostorové rozpínání

měst. Tyto pojmy odkazují na místa řídkce zastavěná. Tento fenomén s sebou přináší mnoho negativního, mezi nejvíce zmiňované patří zabírání volné krajiny, poškozování ekosystémů a úpadek kvality veřejných prostranství. Nicméně i přes silnou kritiku se urban sprawl stále budují a zastavování volné krajiny pokračuje. V České republice můžeme nová izolovaná sídla uprostřed louky vidět naštěstí jen zřídka, oproti například USA, kde většina suburbiálních sídel vznikala bez návaznosti na staré zástavby (Hnilička, 2008, s. 17; Ouředníček, Špačková, Novák, 2013, s. 256).

Některá suburbia na okraji velkých českých měst se přibližují americkým edge cities – okrajovým městečkům, která jsou novými centry pracovní dojížděky s nižší závislostí na jádrovém městě. Příkladem takového edge city u nás je areál kolem letiště Václava Havla, kde se nachází i významná koncentrace pracovních příležitostí, investic a informací (Ouředníček, 2008, s. 16).

Dle Hniličky (2005, s. 26) vztah mezi dnešním předměstím a městem je vztahem závislosti, kde nekonečné suburbie jsou nesoběstačné a závislé na vnitřním městě. Suburbii chybí celistvost a městskost. Považuje předměstí spíše za město než za svébytný sídelní celek, za město, kterému ale chybí určité klasické městské atributy. Hnilička (2005, s. 26) dále uvádí, že *„předměstí je třeba vidět jako prořídlou městskou tkáň, které chybí některé aspekty městského života, a porozumět mu tudíž jako nemocné oblasti, které se nedaří dobře a samostatně fungovat“*.

Definice a možných vymezení suburbanizace existuje celá řada. Setkáváme se s různými názory a neustále měříme pozitiva a negativa tohoto jevu. Faktem ale je, že společnost se neustále vyvíjí. Mění se potřeby, ideály a způsob života, a tak se také mění trendy bydlení. Nemůžeme dopředu naplánovat, jakým směrem se bude společnost ubírat, můžeme jen souhlasit či nesouhlasit svým jednáním.

1.2 Vývoj suburbanizace

Vznik předměstí není novinkou 20. století. Už dříve se, zejména na přístupových cestách kolem měst, roztroušeně stavěly méně významné užitkové stavby, kde se nejen pracovalo, ale i bydlelo. Předměstí sloužila jako hospodářské předpolí pro hustě osídlená města uvnitř hradeb, kde byl každý centimetr plochy vzácností. K výraznějším změnám došlo až v dobách, kdy hradby ztratily svůj obranný význam, a města se tak mohla začít rozrůstat i za

jejich hranice. I poté zůstávala města ve své podstatě kompaktní, soudržná a koncentrovaná, s vysokou hustotou osídlení, která dělá město městem. Předměstí tak zůstávala okrajovou záležitostí druhořadého významu. Novinkou 20. století je radikální změna poměru plochy města ke stále rozpínajícím se předměstím (Hnilička, 2005, s. 25).

První zmínky o vzniku suburbánního bydlení najdeme již na konci 18. století ve Velké Británii, kdy bohatí londýnští bankéři a obchodníci experimentovali s rozmanitými formami bydlení, až postupně vytvořili tu, která vyhovovala jejich představám (Ouředníček, Špačková, Novák, 2013).

Ouředníček (2013) uvádí, že byla z improvizována, nikoli naplánována „*jsou kolektivním výtvořem londýnské buržoazní elity konce 18. století, vyvíjela se postupně a anonymně metodou pokusu a omylu*“.

Poprvé se trend suburbanizace výrazněji začal projevovat ve Spojených státech po roce 1945. Suburbanizační trendy se z USA dále přesunuly do Evropy a odtud po roce 1989 i do České republiky.

Česká republika má poměrně hustou sídelní síť s mnoha menšími městečky a vesnicemi, která je téměř neměnná již od středověku. Zakládání nových sídel je v posledních staletích spíše výjimečné. Klasická urbanizace s masivním přílivem lidí do měst probíhala zejména na přelomu 19. a 20. století (Ouředníček, 2015).

V současnosti je zřejmé, že suburbanizace jako jeden z urbanizačních procesů, měnících společnost i náš venkov na městský, bude měnit okolí našich měst i nadále. Čím dál více se rozrůstá fenomén bydlení ve vlastním domě se zahradou ve spojení s přírodou, mimo městský ruch a přitom v jeho blízkosti.

Brno je funkčně i velikostně obtížně zařaditelné do kategorie metropolitních aglomerací i přes to zde můžeme pozorovat procesy spojené s fenoménem suburbanizace. Hoskovcová (2008, s. 16-17) dále uvádí, že prvotní „boom“ suburbánní výstavby v brněnské aglomeraci je možné datovat do druhé poloviny devadesátých let. Převládajícím typem zástavby byly individuálně postavené nízkopodlažní rodinné domky. Po určité době se vývoj přesunul do fáze komerční výstavby, která předznamenala určité snížení cen a zvýšení hustoty zástavby v jednotlivých lokalitách.

1.3 Společenské důsledky suburbanizace

Společenské důsledky suburbanizace jsou důležitým bodem této práce. V následujících podkapitolách budou popsány sociální a materiální dopady, které s tímto jevem souvisí. První část se zabývá otázkou sociální, tedy sociální prostředí, izolovanost obyvatel a občanská vybavenost obce. V druhé části zmiňují materiální dopady, jako narušení vzhledu obce a krajiny a ekonomickou bilanci obcí vlivem suburbanizace.

1.3.1 Sociální dopady suburbanizace

Jedním z urbanizačních procesů, který v současné době nejintenzivněji mění sociálně prostorové uspořádání společnosti a sídelní kulturu v České republice, je suburbanizace. Proces suburbanizace můžeme chápat jako transformaci sociálního a fyzického prostředí z venkovského na (před)městské, (sub)urbánní. Na suburbanizaci lze nahlížet jako na změnu v rozmístění obyvatelstva a v prostorové struktuře příměstských území i jako na proměnu způsobu života „suburbanizujících“ se obyvatel. Díky suburbanizaci se stále větší část území a společnosti dostává do kontaktu s městskými funkcemi a městským způsobem života. Nové obyvatelstvo suburbánních lokalit s sebou přináší zvyky, způsoby chování a trávení volného času, které ovlivňují původní venkovské obyvatelstvo příměstských oblastí (Ouředníček, Temelová, 2008).

V důsledku suburbanizace se výrazně mění sociální prostředí suburbií. Hlavním rozdílem je demografická struktura. Migranti z města mají výrazně nižší věkový průměr, vesměs jsou to mladé rodiny s dětmi a jsou zde zastoupeny osoby se středoškolským a vysokoškolským vzděláním patřící do vyšších příjmových kategorií. Nově příchozí obyvatelé tak výrazně mění sociální stratifikaci původně venkovských suburbánních sídel. Tato diferenciacce může vést k řadě problémů způsobených sociální nerovností obyvatelstva.

Extrémním příkladem izolovanosti nových obyvatel od původního obyvatelstva jsou uzavřené a střežené rezidenční lokality. Sýkora (2010, s. 91) o těchto komunitách píše ve své publikaci rezidenční segregace. „*Gated communities jsou rezidenční lokality, vyznačující se extrémní fyzickou a sociální separací od svého nejbližšího okolí*“. Jak dále popisuje Sýkora (2010, s. 91 - 93), gate communities se vyznačují vysokou sociální homogenitou. Za ploty a zdi se dobrovolně separují lidé stejného nebo podobného sociálního postavení, věku a životního stylu. Obyvatelé objektu musí dodržovat speciální vnitřní pravidla.

Do objektů je přísný zákaz vstupu všem, kteří v nich nebydlí. Prostory kromě vysokých plotů chrání v některých případech soukromé bezpečnostní agentury. Lidé věří, že pomocí bariér lépe zabezpečí svoji rodinu. Jedním důvodem separace je bezpečí a další důvody mohou být zajištění většího soukromí, nebo zvýšení společenské prestiže.

Binek (2011, s. 23) popisuje paradox, že lidé se stěhují na venkov, který v podstatě venkovem není, pobývají zde většinou jen přes noc, navíc přinášejí městský způsob života, jímž se od místních starousedlíků také odlišují. „Často se ohradí vysokým plotem, za kterým venkov ani nevidí“. Většina aktivit novousedlíků zůstává orientována do jádrového města. Vznikají tak větší nároky na dopravní infrastrukturu a obslužnost, zvyšuje se intenzita dopravy.

Vliv suburbanizace na dopravu zmiňuje Ouředníček (2008, s. 56) v publikaci *Suburbanizace.cz.*, podle níž dnes doprava a dopravní situace představují jeden z nejproblémovějších aspektů. Rychlý rozvoj rezidenční suburbanizace ve velkých městech zvyšuje počty osob, které se každodenně přepravují mezi zázemím a jádrovým městem. „*Intenzivní přepravní toky a preference osobních automobilů poté způsobují pravidelné přetížení dopravních komunikací jak mezi městem a zázemím, tak i uvnitř města*“.

Na předměstí se stěhují převážně mladé páry a rodiny s dětmi, tím stoupá zájem o místa ve školkách a školách a různých kulturních zařízeních. Obce ale většinou nejsou připravené na takový nápor mladých lidí a kapacity těchto zařízení nejsou dostačující. Rodiče pak musí vozit své děti do školních zařízení a kroužků do města. Většina nových obyvatel také každodenně musí dojíždět za prací do jádrového města. V důsledku toho provoz v obcích houstne. Dalším aspektem suburbanizace, který je s dopravou úzce spojený, je parkování. V satelitních městech mají obyvatelé většinou svá vyhrazená místa pro parkování před domem, ale v případě, kdy někomu přijede návštěva je parkovacích míst nedostatek. V suburbálních nebývají vyhrazená parkoviště pro parkování pro veřejnost a v důsledku toho pak bývají komunikace přeplněné stojícími vozy.

Většina suburbálií bývá výtvořem developerských firem, nová zástavba je pak provedena s cílem získat maximální finanční užitek, využít tedy co nejvíce prostoru a plochu hustě zaplnit obytnými domy. Následkem toho pak chybí veřejné prostory, zeleň nebo dětská hřiště. Těmto nedostatkům by se dalo předejít dohodou obce s developery o budoucím uspořádání a vzhledu zastavěného území. Záleží také, jak rychle je schopna obec reagovat na příliv velkého množství nových obyvatel.

Domnívám se, že na dopravním zatížení se zčásti podílí také občanská vybavenost obce, kdy k většině aktivit musejí obyvatelé obce využívat město. Obzvláště náročné to může být pro rodiny s dětmi. Na záležitost občanské vybavenosti poukazuje Hnilička (2005, s. 25) otázkou, jak se v rodinných domech bydlí dětem odkázaným ve všech svých aktivitách na jejich rodiče, kteří je denně odváží autem do školy, různých kroužků či za kamarádem z vedlejší obce. Nemají možnost trávit volný čas se spolužáky ze školy, jelikož jsou často vzdáleni několik kilometrů, navíc děti ztrácejí důležité sociální kontakty, což může vést i k jejich nedostatečnému sociálnímu vývoji.

S názorem Hniličky částečně souhlasím, i když otázku nedostatečného sociálního vývoje bych nepřisuzovala suburbii v blízkosti měst, ale spíše obcím které jsou od měst vzdáleny desítky kilometrů.

1.3.2 Materiální dopady suburbanizace

Lidé se na venkov stěhují s vidinou klidného života ve vlastním domě. Často nemívají k obci či jejímu okolí žádný vztah. To, že mají kolem sebe pole a lesy jim vyhovuje, ale na druhou stranu prahnou po službách, které jim skýtalo město. Chtěli by mít při ruce nákupní centra, kavárny, restaurace a zábavu. Trvají na větší občanské vybavenosti. Neuvědomují si, nebo jim v podstatě nezáleží na tom, že jakmile se začne obec tímto způsobem rozrůstat, může ztratit své kouzlo. Změní se ráz krajiny, pole, dříve obhospodařovaná místními obyvateli se změni v nákupní zóny, změni se ráz vesnice. Začnou se sjíždět lidé z blízkého okolí a vesnice ztratí svůj klid, pro který se sem původně noví obyvatelé stěhovali.

Dle Binka (2011, s. 22 - 23) se také předpokládá, že obyvatel venkova, zodpovědný vlastník pozemků, aktivně přispěje k pozitivnímu vývoji utváření životního prostoru. Velká část vlastníků pozemků na venkově má ale bohužel pouze velmi slabý vztah k vesnici, ve které pozemek vlastní. Také neschopnost a nízké vědomí práv vlastníka pozemků nebezpečně usnadňuje spekulace s pozemky některých promyšleně konajících subjektů, například developerů průmyslových zón nebo zón satelitního bydlení. „*Zázemí v historii tvořilo městu jeho blízké okolí, které zásobovalo městské obyvatelstvo zemědělskými produkty. Postupem času se z řady původně venkovských obcí v zázemí měst pod vlivem suburbanizace stávají obce příměstské s městským způsobem života*“.

Hoskovcová (2008, s. 27) uvádí, že „*Primárním požadavkem na řešení územního plánu je omezení suburbanizace a předcházení důvodům suburbanizace všemi územními prostředky*“. Hlavním aktérem a účastníkem rozvoje venkova je stát, prostřednictvím například stavebních zákonů a stavebních úřadů, zákonů o ochraně zemědělského fondu, zákonů o ochraně přírody. V tomto směru je nutno věnovat pozornost zemědělské půdě, která je s podporou státu velkoplošně odnímána zemědělské výrobě a nepravdělně devastována. Dalšími aktéry jsou neodmyslitelně také soukromí vlastníci pozemků a nemovitostí.

Přestože z empirických výzkumů v českém prostředí vyplývá, že suburbanizace přináší rozmanité dopady komplexního charakteru, stále převládá spíše názor, že suburbánní rozvoj představuje pro krajinu i společnosti riziko (Ouředníček, Špačková, Novák, 2013, s. 235).

Zásadní dopad pro obce přináší skutečnost, že se značný počet nově přistěhovalých obyvatel nenahlásí v nové obci k trvalému pobytu. Stát se s obcemi a kraji dělí o výnos některých daní, přičemž systém rozpočtového určení daní je v současnosti založen na počtu obyvatel v obci podle evidence Českého statistického úřadu. Mezi nově přichozími do suburbánních lokalit je řada podnikatelů, kteří si však většinou z důvodu administrativní náročnosti trvalé bydliště nechávají v původním místě bydliště, čímž připravují obec o znatelný příjem (Ouředníček, 2008, s. 44).

Lidé, kteří se do obce nastěhují a nepřihlásí se zde k trvalému pobytu, se velkou měrou podílejí také na výdajích obce. Využívají totiž místní dopravní, technickou i sociální infrastrukturu, o jejichž provoz se stará obec a jsou hrazeny z místního rozpočtu.

2 KVALITA ŽIVOTA

„Každý člověk touží po tom, aby žil spokojeně, šťastně, ale existují velmi různé představy o tom, co je tím šťastným životem, co je jeho náplní. Pro některé je to materiální blaho, jiné činí šťastnými pocit osobní moci, jiné obětává služba nějakému ideálu“ (Nekonečný, 2004, s. 25).

V současné době výrazně narostl zájem o kategorii „kvalita života“ (quality of life, QOL) osob s postižením, chronicky nemocných, závislých, seniorů ale i běžné populace. Dle Mühlpachra (2005, s. 60) tento trend reflektují všechny vědní obory (filozofie, sociologie, psychologie, medicína, ekonomie, ekologie, pedagogika i andragogika) jen úhel pohledu, teoretické vymezení a metody měření se liší.

Světová zdravotnická organizace (WHO) vyvinula projekt ve snaze rozvíjet hodnocení kvality života, který by byl použitelný ve všech kulturách. Na projektu spolupracovalo 15 mezinárodních středisek (WHO, ©2015). Podobný koncepční model byl vytvořen Centrem pro podporu zdraví při Univerzitě Toronto, který zohledňuje jak zdravotní determinanty, tak i spokojenost.

V praktické části této práce se věnuji společenským důsledkům suburbanizace v Popůvkách u Brna. Výzkumné šetření je provedeno na základě teoretického modelu kvality života Centra pro podporu zdraví při Univerzitě Toronto, považují tedy za nezbytné věnovat konceptu kvality života následující kapitole.

2.1 Původ konceptu

Termín kvalita života se poprvé objevil již ve dvacátých letech 20. století v souvislosti s úvahami o ekonomickém rozvoji a o úloze státu při podpoře nižších sociálních vrstev. V tomto období se ale kvalitou života rozuměla jen materiální životní úroveň určité společnosti. Koncem třicátých let 20. století pak zavedl Thorndike pojem kvality života také do psychologie. Postupem času se pak pojem kvality života začal stále častěji objevovat i v politických kruzích. V sedmdesátých letech termín zcela zdomácněl i v sociologii a pojetí kvality života nebylo spojováno s myšlenkou „žít lépe“, ale s myšlenkou „žít jinak“. V empirických výzkumech pak nastal zvrát v hodnocení životních stylů a způsobů života podle míry subjektivní spokojenosti s vlastním životem. Největší rozkvět pak výzkumy

kvality životního stylu i hodnotových orientací zaznamenaly ve druhé polovině devadesátých let 20. století (Heřmanová, 2012).

Dle Vaďurové (2005, s. 7) má zájem o kvalitu života kořeny v dávné minulosti v římské a řecké mytologii.

V dnešní době je při zkoumání kvality života pozornost zaměřena převážně na její subjektivní aspekty. Současné výzkumy se zaměřují zpravidla na tři hlavní tématické oblasti. První je *celková spokojenost s životem*, druhá *spokojenost s dílčími oblastmi života* a třetí *hledání nejvýznamnějších faktorů, jež podmiňují vznik subjektivního pocitu kvalitního a smysluplného života* (Heřmanová, 2012, s. 411).

Světová zdravotnická organizace (WHO) vyvinula projekt Kvality Života (The World Health Organization Quality of Life, WHOQOL), který byl zahájen v roce 1991. Cílem bylo vyvinout mezinárodní cross-kulturně srovnatelné nástroje k posouzení kvality života. Hodnotí se individuální vnímání v kontextu dané kultury a hodnotových systémů, jejich osobní cíle, normy a zájmy. Díky WHOQOL byly vyvinuty nástroje společně s několika středisky na celém světě. Tyto nástroje byly pak důkladně vyzkoušeny (WHO, ©2015).

2.2 Definice kvality života

Poměrně jednoduše se dá určit kvantita, tedy množství dní našeho života, což není možno říci o určení kvality života. Známy je například výrok Aristotela o tom, že štěstí (a tím i do určité míry také kvalita života) je něčím, o čem mají různí lidé odlišné názory. Nejen to. I tentýž člověk vidí v různých situacích života štěstí (a podobně i kvalitu života) v něčem jiném. Aristoteles říká „*Když člověk onemocní, vidí štěstí ve zdraví. Když je v pořádku, jsou mu štěstím peníze*“ (Křivohlavý, 2015).

Ústava Světové zdravotnické organizace definuje zdraví jako stav úplné fyzické, psychické a sociální pohody, ne pouze absenci choroby a kvalitu života jako jedincovu percepci jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám a obavám. Jedná se o velice široký koncept ovlivněný jedincovým fyzickým zdravím, psychickým stavem, osobním vyznáním, sociálními vztahy a vztahem ke klíčovým oblastem jeho životního prostředí (Vaďurová, 2005, s. 11).

Heřmanová (2012, s. 408) popisuje kvalitu života jako pojem multidimenzionální, tedy pojem se spoustou významových dimenzí. Pod tento pojem lze zahrnout kromě materiálního

pojetí vlastnictví a možnosti určité míry konzumu) i pojetí psychologické (pocity subjektivní pohody, radosti, úspěchu a moci, pocity štěstí, životní spokojenosti či otázku sebereflexe a sebehodnocení jedince). Dále i pojetí kulturně antropologické (odlišné chápání pojmu v různých kulturních oblastech či stabilitu takového chápání v čase), pojetí morální (vztah kvality života k morálním hodnotám a svědomí) či pojetí sociologické (odlišnost kvality života v různých sociálních skupinách a příčiny těchto diferencí). V neposlední řadě jsou to pak dimenze medicínská, estetická či sekuritní.

Z jiného úhlu pohledu než medicína, psychologie či psychiatrie, přistupuje ke kvalitě života sociologie. Ze sociologického pohledu na úrovni života jedince bývá kvalita života vymezována proti konzumnímu stylu života preferujícímu vlastnictví, které samo o sobě nemusí člověka plně uspokojit a kompenzovat uspokojování jiných potřeb například duchovního charakteru (Vaňurová, 2005, s. 14).

Pojem kvality života, jak uvádí Vaňurová (2005, s. 14), je v sociologii užíván ve čtyřech odlišných určeních:

- jako odborný pojem, vyjadřující a operacionalizující kvalitativní stránky životních procesů a kritéria jejich hodnocení. Posuzováno je například podle indikátorů životního prostředí, ukazatelů zdraví a nemoci, úrovně bydlení, mezilidských vztahů, volného času a podle osobní i kolektivní bezpečnosti,
- jako programové politické heslo, obracející pozornost široké veřejnosti k novým úkolům společnosti, přesahujícím materiální úroveň,
- jako sociální hnutí za „kvalitu života“,
- jako reklamní, bezobsažný slogan, nabízející nové oblasti konzumu orientující spotřebitele na oblast prestižní, demonstrativní spotřeby.

Z hlediska sociální pedagogiky je kvalita života pojímána jako základ pro soulad v rodinném životě. Dle Jurovského (1955) je důležité, jaké dokážou rodiče pro své děti vytvořit prostředí upřímnosti, lásky, porozumění a starostlivosti. Uvádí, že velmi důležitá je kvalita života rodiny, která se podle něj odvíjí od vzdělanostní úrovně rodičů. Podle zjištění mají velký vliv na soulad a kvalitní rodinný život hmotné poměry. Člověk, který není v ekonomické nouzi má víc času a prostoru na zájmy a duševní činnost (Bakošová, 2005, s. 18).

Mühlpachr (2005, s. 61) uvádí: „*ke konceptu kvality života můžeme přistupovat ze dvou hledisek, subjektivního a objektivního*“.

Objektivní kvalita života sleduje materiální zabezpečení, sociální podmínky života, sociální status a fyzické zdraví. Vymezuje ji tedy jako souhrn ekonomických, sociálních, zdravotních a enviromentálních podmínek, které ovlivňují životní dráhu člověka. Subjektivní kvalita života se pak týká jedincova vnímání těchto podmínek a je závislá na jeho osobních cílech, očekáváních a zájmech (Mühlpachr, 2005, s. 61).

Při měření kvality života nemůžeme opomenout vnější a vnitřní činitele, které dle Jesenského (2001) umožňují jedinci žít ve společnosti. Jsou to jak somatické a psychické vybavení, tak ekologické, ekonomické, kulturní a výchovně vzdělávací podmínky existence (Mühlpachr, 2005, s. 60).

V české republice existuje koncept „kvalita života“, který přehledně informuje o projektech v České republice financovaných z evropských fondů, konkrétně z Integrovaného operačního programu (IOP). Tento program je zaměřený na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj, dále zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví a služeb zaměstnanosti. Podporuje rozvoj a správu kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik. Svým nastavením program podporuje širokou škálu projektů, od modernizace nemocnic, po opravu kulturních památek. Hlavním cílem tohoto programu je zlepšit kvalitu života široké veřejnosti a je jedním z 26 programů, které v České republice spravují peníze z evropských fondů (IOP – kvalita života, ©2015).

2.3 Teoretické modely kvality života

Existuje řada teoretických modelů kvality života a jejich obsahy pojmů a uspořádání vždy záleží na zaměření objektu, který daný model vyvíjí a využívá. I přes snahu odborné veřejnosti zatím není žádná přesná definice a vymezení obsahu pojmu kvality života, která by platila pro celou společnost. K nejednotné definici může přispívat také například subjektivní chápání termínu „kvalita“.

Dimenze a identifikátory vystihují základní oblasti lidského života bez ohledu na věk, pohlaví, etnikum nebo postižení, které chceme v rámci modelu kvality života měřit.

Heřmanová (2012, s. 413) uvádí dvě dimenze, které jsou součástí téměř všech teoretických modelů QOL. Hlavní zkoumanou a preferovanou dimenzí je dimenze subjektivně psychologická, zabývající se tím, jak lidé svůj život prožívají a druhá je pak objektivně prostorová, analyzující podmínky, v nichž lidé svůj život žijí.

Mezi nejznámější model QOL patří *model subjektivní kvality života* vytvořený Centrem pro podporu zdraví při Univerzitě Toronto (Tab. 1). Jde o vícedimenzionální model a je strukturován do tří základních oblastí - být, někam patřit a realizovat se (Heřmanová, 2012, s. 413).

Tab. 1. Model kvality života Centra pro podporu zdraví při Univerzitě Toronto, zdroj: vlastní úprava dle Svobodová (2006), in: Heřmanová (2012)

1. BÝT (BEING) - osobní charakteristika člověka	
<i>Fyzické bytí</i>	Zdraví, hygiena, výživa, pohyb, odívání, celkový pohled
<i>Psychologické bytí</i>	Psychologické zdraví, vnímání, citění, sebeúcta, sebekontrola
<i>Spirituální bytí</i>	Osobní hodnoty, přesvědčení, víra
2. PATŘIT NĚKAM (BELONGING) - spojení s konkrétním prostředím	
<i>Fyzické napojení</i>	Domov, škola, pracoviště, sousedství, komunita
<i>Sociální napojení</i>	Rodina, přátelé, spolupracovníci, sousedé (užší napojení)
<i>Komunitní napojení</i>	Pracovní příležitosti, odpovídající finanční příjmy, zdravotní a sociální služby, vzdělávací, rekreační možnosti a příležitosti, společenské aktivity (širší napojení)
3. REALIZOVAT SE (BECOMING) - dosahování osobních cílů, naděje a aspirace	
<i>Praktická realizace</i>	Domácí aktivity, placená práce, školní a zájmové aktivity, péče o zdraví, sociální začleňování
<i>Volnočasové realizace</i>	Relaxační aktivity podporující redukci stresu
<i>Růstová realizace</i>	Aktivity podporující zachování a rozvoj znalosti a dovednosti, adaptace na změny

Méně známým je model kvality života, který vytvořil Kováč (2004). Model je tvořen na základě velkého počtu podmínek uspořádaných do tří úrovní a do určité míry připomíná Maslowovu pyramidu lidských potřeb. První, dá se říct bazální rovinu, představuje například fyzický stav, dětství a dospívání ve funkční rodině, vyhovující materiální a sociální

zabezpečení, úspěšný průběh základní socializace. Druhá rovina (individuálně specifická) tvoří celkové zdravotní a sociální uspokojení. Třetí rovina je pak kulturně duchovní a vyjadřuje takové procesy, jako altruismus, charitativní jednání, míra kultivovanosti a bezproblémové stárnutí (Heřmanová, 2012, s. 414)

Mühlpachr (2005, s. 63) poukazuje na to, že pojetí kvality života se mění a závisí na jejím účelu. Od toho se odvíjí konstrukce teoretických modelů. Dále zmiňuje že „*v demografické a sociologickém měření budou zahrnuty jiné oblasti, než při zjišťování kvality života nemocných rakovinou, drogově závislých či dětí*“.

2.4 Měření kvality života

Hlavním důvodem měření kvality života je dle Cvengroše (2015) „*touha po nalezení relevantního spolehlivého indikátoru pro měření kvality života lidstva a jeho udržitelnosti s poznávací funkcí i pro účely formulace optimálních politik a jejich vyhodnocování*“.

Existuje mnoho metod pro měření kvality života. Jsou závislé na tom, co který autor pod tímto termínem rozumí. Důležité je seznámit se s tímto pojetím, které stojí v pozadí dané metodiky. Jedním ze způsobů, jak si udělat obraz o tom, co různí autoři rozumějí termínem "kvalita života" je ten, že se nejprve seznámíme s jejich pojetím hodnocení a měření tohoto jevu a z něho potom dedukujeme pojetí, které stojí v pozadí dané metodiky. Metod, kterými se kvalita života měří, je velké množství. Tyto metody můžeme rozdělit do tří základních skupin: 1. metody měření kvality života, kde tuto kvalitu života hodnotí druhá osoba (objektivní pojetí a hodnocení). 2. metody měření kvality, kde hodnotitelem je sama daná osoba (subjektivní kritéria v pojetí hodnocení). 3. metody smíšené, vzniklé kombinací metod typu 1 a 2 (Křivohlavý, 2001, s. 165).

Dle Dragomerické a Škody (1997) měření kvality života vyvolává několik zásadních otázek (Vaďurová, 2005, s. 39):

- Je možné měřit kvalitu života kvantitativními metodami?
- Jaký typ veličin měřit? Původní snaha zjišťovat kvalitu života pomocí objektivních dat nevedla k cíli a byla vystřídána zájmem o subjektivní výpověď.
- Jak kvalitu života zjišťovat?

Pochopení základních konceptů týkajících se procesu měření zlepšuje použití určitých nástrojů a pro měření a interpretaci naměřených hodnot. Nástroji se rozumí způsob, jakým šetření provádíme (dotazníky, rozhovory, testy, pozorování a další). Hodnota potom odkazuje na výsledky vyplývající z použití (aplikace) měřících nástrojů. Relevantní měřící technika, jejíž náležitosti jsou pevně stanoveny (např. v USA Výborem Americké psychologické asociace, Asociací Amerického vzdělávacího výzkumu a Národním výborem pro měření ve vzdělávání) obsahuje koncepci měření, reliabilitu měření a způsob, jakým se stanovuje validita (Vařurová, 2005, s. 40 - 41).

Nedorozumění často vznikají při interpretaci naměřených hodnot a používání nástrojů měření, tento nesoulad potom může souviset se základní koncepcí nebo účelem, nebo vlastnostmi měření, jako je reliabilita a validita. Teoretické vymezení pojmu reliabilita se liší mezi jednotlivými asociacemi a organizacemi pro kvalitu života (Mühlpachr, 2005, s. 67 - 68).

V případě měření kvality života platí stejně obecné pravidlo, kdy reliabilní znamená, že nástroj nebo procedura měření vykazuje totožné výsledky při opakovaných měření a validní měření je to, kde nástroj měří to, co jsme měřit chtěli. Přičemž Svoboda a kol. (2001) vymezují validitu jako „*nejdůležitější psychometrický ukazatel, platnost testu, která vypovídá o jeho praktické užitečnosti a udává, zda test skutečně měří zamýšlený koncept*“ (Mühlpachr, 2005, s. 69).

2.5 Kvalita života v suburbii

Následující kapitola se zabývá kvalitou života v suburbii. Již byly vymezeny pojmy suburbanizace a kvalita života. V této části bych chtěla tyto dva fenomény propojit a navázat tak na následující praktickou část. Výše uvedeným spojením se zabývá řada autorů publikací o suburbanizaci a jejich součástí jsou výzkumná šetření kvality života přilehlých částí města. Považuji za důležité některé z těchto prací na tomto místě uvést, jelikož pojetí různých autorů pak budou zahrnuty v diskuzi v praktické části.

Rozhodnutí obyvatel koupit či postavit dům na předměstí a zejména rozhodnutí přestěhovat se do něj, vnímáme jako smysluplnou událost v životě jedince a rodiny a zajímá nás, jaké důvody k tomuto životnímu kroku vedou. Jaké jsou důvody ke stěhování? Jaký je vý-

běr místa? Jak retrospektivně hodnotí takové rozhodnutí? Jaká je zkušenost s životem v novém domě a na novém místě (Ouředníček, Špačková a Novák, 2013)?

Mezi nejčastější důvody stěhování na venkov patří větší blízkost přírody a kvalitnější bydlení. Lidé stěhující se na venkov staví zdravé životní prostředí vysoko na svém žebříčku hodnot. Kvalitou bydlení je na druhém místě větší obytná plocha v porovnání s městem. S kvalitou bydlení úzce souvisí dva faktory: splněná touha „vlastnit svoje“ a zahrada či pozemky umožňující seberealizaci. Výběr lokality pro přestěhování je často na základě citové vazby k místu, čistší a bližší mezilidské vztahy a větší bezpečnost (Temelová, Pospíšilová a Ouředníček, 2012).

Potočný (2006) ve své případové studii „satelitního městečka“ uvedl dvě kategorie obyvatel: Skupinu „neukotvených“ představují ti, kteří ve svém domě vidí jen luxusní a prostorovou formu bydlení a skupinu, která naopak záměrně hledá ukotvení, chtějí vybudovat ze svého domu domov (Ouředníček, Špačková a Novák, 2013).

„Mít něco vlastního ... to byla nejčastější věta zaznívající z úst participantů. Tím nejprostším je tento sen sám o sobě“ (Hrstka, 2011).

Různé důvody a představy přivádí obyvatele do suburbii. Některým z nich se podaří v novém bydlišti zapustit kořeny a žít kvalitní život podle svých očekávání, někteří se s novým stylem života neztotožní a vzpomínají na město.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

3.1 Výzkumný cíl

Výzkumným problémem je *Nový životní styl a kvalita života přistěhovalých obyvatel z města do suburbia v Popůvkách u Brna*. Cílem teoretické části práce je představení problému suburbanizace, vývoj suburbanizace a popis konceptu kvality života. V empirické části se práce dále zabývá výše uvedeným problémem, který bude dopodrobna rozebrán na základě teoretického modelu QOL - model subjektivní kvality života.

Důvod, proč jsem se chtěla zabývat otázkou kvality života a životního stylu v suburbii právě v Popůvkách u Brna je ten, že v jednom domě v nové zástavbě žiji a nebylo pro mě lehké zvyknout si z města na vesnický život. Dalším aspektem mého výběru bylo, že obec Popůvky, s počtem obyvatel nyní asi 1400, zaznamenala v posledních letech jeden z nejvyšších nárůstů počtu obyvatel v celé České republice.

3.2 Výzkumné otázky

Hlavní náplní empirické části této práce tedy bude podrobný popis kvality života nově přistěhovalých obyvatel do suburbia v Popůvkách u Brna. Šetřením chci získat odpovědi na tyto výzkumné otázky:

1. Jak se změnil životní styl a kvalita života nově přistěhovalých obyvatel z města přestěhováním na venkov do suburbia?
2. Jak se nově přistěhovalí obyvatelé začleňují do venkovského života a jaké jsou v tomto směru jejich možnosti?
3. Jak naplnil nový životní styl jejich představy a očekávání o kvalitě života v suburbii?

Pro vedení rozhovoru s vybranými účastníky, jsem si připravila okruh otázek a rozhovory budou provedeny formou polostrukturovaného rozhovoru.

3.3 Operacionalizace výzkumných otázek

V této části popíši, jakými technikami (analýza materiálů, rozhovor, pozorování) jsem zodpovídala jednotlivé výzkumné otázky a podotázky, které byly tvořeny na základě modelu subjektivní kvality života. Popíši také, jaké informace jsem při zjišťování hledala. Výzkumné otázky jsou strukturovány dle tří základních oblastí modelu subjektivní kvality života (být, někam patřit a realizovat se).

Jak se změnil životní styl a kvalita života nově přistěhovaných obyvatel z města přestěhováním na venkov do suburbia?

1. *Co bylo pro vás jako motivace k nastěhování právě do Popůvek u Brna?*
2. *Jak byste popsali bydlení v suburbii co se týče anonymity?*
3. *V čem je pro vás život na vesnici klidnější?*

V této oblasti se zajímám o vnímání a cítění účastníků spojené s bydlením v suburbii. Chtěla bych zjistit, co je vedlo k přestěhování z města právě do Popůvek u Brna, zda to byla cena nemovitosti, nebo touha po bydlení na venkově, jakou roli v rozhodování hrála právě tato lokalita. Zda to byl záměr, či příležitostná koupě. Na venkově je život jiný než na sídlišti. Ve městě žijeme mezi velkým množstvím lidí, pohybujeme se po rušných ulicích a tento ruch nevědomky sdílíme. Můžeme mít několik sousedů, kteří ani neznají naše jméno, nemusíme s nimi mít nic společného. Jsme anonymně součástí všedního ruchu. Po přestěhování na venkov svou anonymitu ztrácíme. Sdílíme život se svými sousedy. Potkáváme se denně před domem, na vycházkách, ráno společně odjíždíme do práce a večer společně pijeme kávu na zahradě. Vzniká jakási umělá sociální skupina, kdy se družíme, aniž bychom měli něco společného, jen jsme se všichni přestěhovali do suburbia. Všechny domy vypadají stejně, každý máme u domu miniaturní pozemky oddělené různě vysokými ploty, domy jsou od sebe tak blízko, že si vidíme do talířů. Jsme jako jedna velká rodina. Zajímá mě, jak se účastníci se ztrátou svého soukromí, která je podle mého téměř nevyhnutelná, vyrovnávají. Jak se v novém bytí cítí. Změnil se tím jejich životní styl? Je život na vesnici klidnější? Kolem je spousta přírody, nedaleko rybník a les. Zajímá mě, zda toho lidé využívají při trávení volného času, k relaxaci, rybolovu a k vycházkám, nebo nadále upřednostňují město, kavárny, bary, kina a divadla. Změnil se tímto životní styl? Tyto otázky není možno vypožorovat a nejsou součástí žádných textů či materiálů, jedná se o subjektivní vnímání obyvatel, budou tedy součástí rozhovoru.

Jak se nově přistěhovalí obyvatelé začleňují do venkovského života a jaké jsou v tomto směru možnosti?

- 4. Jak se snažíte začlenit do života ve vaší vesnici?*
- 5. Jaká je podle vás vybavenost obce?*
- 6. Jaké máte vztahy s vašimi sousedy?*
- 7. Jaké máte vztahy s vašimi blízkými po přestěhování na venkov?*
- 8. Jak řešíte dopravní dostupnost do města?*

Tato oblast se bude zabývat otázkou fyzického, sociálního a komunitního spojení s konkrétním prostředím. Zajímá mě, zda se nově přistěhovalí obyvatelé snaží začlenit do života na vesnici, nebo se od místní kultury distancují a využívají nadále služby města. Zda si zvykli nakupovat v místních obchodech a využívají například místní zdravotnické zařízení. Pokud se jedná o rodiny s dětmi, zda dávají své děti do místní školky, školy a podporují místní zájmové kroužky pro děti, nebo preferují městská zařízení. Zajímá mě také, jak jsou s vybaveností obce spokojeni. Podle mého názoru je vybavenost nedostačující. Vzhledem k tomu, jaký byl vlivem vzniku suburbia nárůst obyvatel, vybavenost obce a služby se nijak nerozšířily. Rodiny s dětmi, kromě svých zahrad, nemají moc možností pro zábavu. Většinou postávají v hloučcích na ulici a děti pobíhají kolem na chodníku nebo na silnici. Hrají fotbal a jezdí na kolech mezi auty. Jako prolézačky mají sloupky se zvonky. Pro rodiče to může být dobrá příležitost, jak navázat přátelské vztahy se svými sousedy. Zajímá mě, jak tu lidé udržují sousedské vztahy. Jestli se stýkají, jak často a kde, nebo spíše udržují odstup. S nejbližšími sousedy je potřeba řešit i určité technické otázky, jaké zvolit oplocení mezi domy, kdo kde bude parkovat, který strom, nebo zahradní domek zvolit, aby nestínil ostatním. Zajímá mě, jestli vznikají nějaké rozbroje či hádky, nebo se spíše dokáží domluvit a vychází si vstříc. S novými přátelskými vztahy se sousedy mohou zaniknout přátelství dosavadní. Důvodem může být také velká vzdálenost a špatná dostupnost. Popůvky u Brna jsou od hranice města vzdáleny sice jen několik kilometrů, ale nejezdí sem městská hromadná doprava. Cestování může tedy být pro některé složité a zdlouhavé. Otázky jak se nově přistěhovalí obyvatelé suburbia začleňují do venkovského života, budou součástí rozhovoru, jelikož závisí na osobních zkušenostech. Odpovědi na otázky

možností začlenění, budu zodpovídat analýzou materiálů, vlastním pozorováním a rozhovorem s pracovníci obecního úřadu.

Jak naplnil nový životní styl jejich představy a očekávání o kvalitě života v suburbii?

9. *Jaká jste měli očekávání od života v suburbii?*

10. *Jak se naplnily vaše představy o bydlení?*

11. *Přemýšlíte do budoucna o změně bydlení?*

V této části rozhovoru se chci zabývat otázkou osobní pohody či nepohody, percepce a imaginace individuální životní situace. Jsem si vědoma, že od nastěhování uplynul už nějaký čas a tehdejší očekávání a představy mohou být nyní zkreslené. S některými problémy se již mohli účastníci smířit a nyní je nemusí považovat za důležité. Přesto může přetrvávat zklamání z nového bydlení, nebo naopak. Zajímá mě, jestli měli obyvatelé nějaká očekávání a zda byla naplněna. Zda jsou spokojeni se svým stylem bydlení, nebo uvažují o přestěhování zpět do města.

3.4 Výzkumný vzorek

Pro výběr vzorku dotazovaných jsem použila techniky kvalitativního výzkumu a to účelový výběr a snowball. Nejdříve jsem pátrala, které rodiny se přistěhovaly z města. Následná domluva s rodinami byla velice složitá. Měla jsem vytipováno cca patnáct rodin, ale ne každý byl ochotný spolupracovat. Většina se bála o svou anonymitu a rozhovory odmítali. Vybrala jsem pět účastníků, tak aby vzorek co nejlépe zastoupil jednotlivé typy rodin (rodina s dvěma malými dětmi, bezdětný pár, rodina cizinců se dvěma většími dětmi, rodina s jedním dítětem a rodina se třemi dětmi). Účastníkem rozhovoru byl vždy jeden zástupce rodiny. Při převyprávění rozhovorů jsem vzhledem zachování anonymity účastníky pojmenovala jako rodina Bukova, Dubova, Břízova, Topolova a Javorova. Všechny rodiny jsem ujistila o jejich anonymitě. Rozhovory byly prováděny v domácím prostředí každého z účastníků, aby se cítili přirozeně a mohli se lépe rozvykládat. Rozhovory byly vedeny v délce 40 – 90 minut.

Na základě operacionalizace jsem si vytříbila ty otázky, na které najdu odpovědi analýzou materiálů a vlastním pozorováním a ty otázky, na které je nutno se zeptat. Ty jsem potom

zahrnula do otázek pro rozhovor. Na otázky, které se týkají vybavenosti obce a možností začlenění nových obyvatel mi odpovídala pracovnice obecního úřadu.

Popis účastníků rozhovoru:

Bukovi: pan Buk, 40 let, manažer v mezinárodní společnosti. Přestěhoval se s rodinou do Popůvek z centra města a nyní zde bydlí osm let v řadovém domě se zahradou. Mají dvě děti.

Dubovi: paní Dubová, 31 let, pracovnice likvidátorského oddělení v pojišťovně. Přestěhovala se do Popůvek s přítelem z městské části Medlánky a nyní zde bydlí pět let v bytě se zahradou. Bez dětí.

Břízovi: paní Břízová, 43 let, učitelka. Přestěhovala se s rodinou do Popůvek ze sídliště Kamenný vrch a nyní zde bydlí sedm let v bytě s balkonem. Mají dvě děti. Rodina pochází z Bosny a Hercegoviny.

Topolovi: paní Buková, 32 let, administrativní pracovnice ve státní správě. Přestěhovala se s manželem do Popůvek z centra města a nyní zde bydlí šest let v řadovém domě se zahradou. Mají jedno dítě.

Javorovi: paní Javorová, 38 let, zdravotní sestra momentálně na rodičovské dovolené. Přestěhovala se s rodinou do Popůvek z městské části Bystrc a nyní zde bydlí sedm let v řadovém domě se zahradou. Mají tři děti.

3.5 Metodologický výzkumný přístup

Bude proveden kvalitativní výzkum pomocí rozhovorů, pozorování a analýzy materiálů. Předmětem výzkumu budou společenské důsledky suburbanizace v obci Popůvky. Získávání dat a jejich rozsah budou závislé na ochotě novousedlíků odpovídat na otázky.

Otázka kvality vědeckého výzkumu zaměstnává kvalitativní výzkumníky již více než půl století. Jak uvádí Šedřová a Švaříček (2013, s. 478 – 480) metodologové se dnes kloní k názoru, že „kvalitu v kvalitativním výzkumu zaručují dvě věci: zaprvé pečlivá práce v průběhu výzkumu a zadruhé korektní podoba výsledné výzkumné zprávy“. Výzkum by měl být kvalitní, validní, objektivní a platný a měla by se dodržovat určitá kritéria, především důkladné studium materiálů, pečlivý plán výzkumu a sběr dat, správně popsaná metodologie. Interpretace dat a diskuze se závěrem by pak měly být propojené s teorií.

V praktické části bude představena obec Popůvky u Brna a její historie. Vliv a vývoj suburbanizace v této obci, její sociální a materiální dopady. Předmětem zkoumání bude kvalita života nově přistěhovalých obyvatel. Jako konkrétní metodu výzkumu jsem si zvolila případovou studii.

V české metodologické literatuře je případová studie chápána jako svébytný přístup kvalitativního výzkumu, ve kterém výzkumník zkoumá ohraničený systém (případ) nebo více ohraničených systémů v čase, skrze detailní a do hloubky mířící sběr dat. Tato data zahrnují více zdrojů informací (např. pozorování, rozhovor, audio-vizuální materiály, dokumenty a zprávy) a vytváří popis případů (Gulová a Šíp, 2013, s. 73).

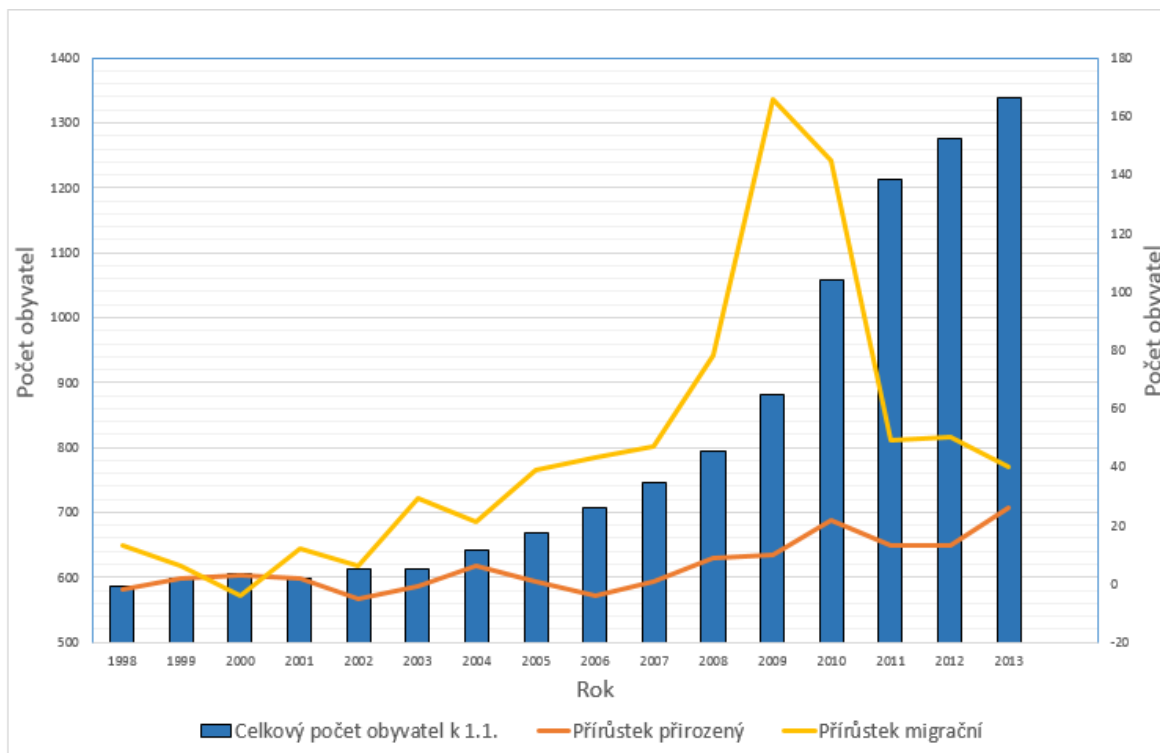
Půjde o tzv. disciplinovanou případovou studii. Dle Michala Kořana (2008) disciplinovaná případová studie je taková, kdy *„za případ může být vybrán fenomén, který považujeme za hodný studia svou jedinečností či významem, ale pro jeho prozkoumání je využita existující teorie, která dosud na daný fenomén nebyla aplikována. Teorie slouží pouze jako vodítko pro identifikování hlavních procesů a proměnných v rámci případu. Případ tedy neslouží jako nástroj pro práci s teorií, ale naopak teorie je vodítkem pro práci s případem“* (Drulák, 2008, s. 34). V případě mé práce jde o jeden případ obec Popůvky u Brna a jako teoretické vodítko sběru dat slouží *model subjektivní kvality života* vytvořený Centrem pro podporu zdraví při Univerzitě Toronto.

4 POPIS PŘÍPADU

Obec Popůvky jsem si vybrala pro svou práci především proto, že v této obci žiji. Nastěhovala jsem se před pěti lety do nové zástavby, řadím se tedy mezi novousedlíky. Dalším důvodem je fakt, že v posledních deseti letech zde vlivem suburbanizace stoupl počet obyvatel téměř o polovinu. V obci jsem navštívila pracovníci obecního úřadu Radku Sojkovou, která mi ochotně předala veškeré informace o situaci v obci, stavu obyvatelstva a ohledně územního plánování. Co se týká historie, sešla jsem se s místním kronikářem panem Střechou, který mi půjčil kroniku a jiné písemné dokumenty obce Popůvek k nahlédnutí. Měla jsem možnost vyslechnout jejich názor ohledně suburbanizace coby starousedlíků. Následně jsem provedla výzkumné šetření mezi obyvateli nové zástavby. Výzkumné šetření proběhlo formou rozhovoru s vybranými účastníky. Spoustu poznatků o dění v obci a sociálním prostředí jsem získala vlastním zúčastněným pozorováním. Z těchto informací a materiálů vychází následující text.

4.1 Základní informace o obci

Popůvky leží 12 km jihozápadně od středu Brna pod zalesněnými kopci Bobravské vrchoviny. Katastrální území má rozlohu 746 hektarů. Zástavbu obce jako jedinou protíná na své trase dálnice D1. V obci momentálně žije asi 1389 obyvatel, před deseti lety to byla sotva polovina. Největší nárůst počtu obyvatel obec zaznamenává od roku 2009, kdy se v severní části obce začala budovat nová zástavba, k trvalému pobytu se v tomto roce přihlásilo 166 lidí (Obr.1). V posledních letech dochází také k přirozenému přírůstku obyvatelstva, to je dáno tím, že se do nových zástaveb nastěhoval velký počet mladých rodin. Kompletní data, ze kterých graf vychází, se nacházejí v příloze PI.

Obr. 1. Vývoj počtu obyvatel v Popůvkách v letech 1998 – 2013, zdroj: vlastní úprava, kompletní data v příloze PI

4.2 Historie obce

Obec Popůvky u Brna se v písemných pramenech poprvé objevuje koncem čtyřicátých let 14. stol., přesněji v roce 1349 byla zaznamenána první zpráva o existenci obce. V roce 1999 oslavila obec 650 let své existence.

Z katastru Popůvek pochází celá řada archeologických nálezů, které dokazují, že první pravěké pospolitosti se na území Popůvek nacházely již na počátku pravěku. Přesné datum založení obce není známo, existovala ale nepochybně již v první polovině 14. století, ne-li dříve. První záznam o dění v Popůvkách je z roku 1358, kdy má obec dva vlastníky, což bylo v tehdejší době typické. Později, v letech 1609 – 1848, se obec stává součástí rosického panství a troubského statku. V té době bylo v obci 17 domů. Obecní radnice je poprvé zmiňována r. 1766 a stála uprostřed návsi. Během 19. století se mírně zvyšuje počet obyvatel, v roce 1890 bydlelo ve 41 domech 288 obyvatel. V této době se zde narodil Wilhelm Puttik, nejslavnější rodák z vesnice. Byl to významný speleolog a proslavil se výzkumem jeskyní ve Slovinsku. Vesnice se postupně rozrůstá a v roce 1908 začala výuka v nově postavené škole, zapsaných žáků bylo 48. Po druhé světové válce začíná mít vesnice dnešní

podobu. Byl otevřen obchod, skončilo oznamování zpráv bubeníkem a byl zřízen místní rozhlas. Popůvky získávají vlastní spojení s Brnem zavedením autobusové linky. Do vesnice byl zaveden elektrický proud a v domácnostech se objevují první televizory. V roce 1949 byl založen sokol Popůvky, názvy ulic byly zavedeny až roku 1992. V roce 1999, kdy obec slaví 650 let svého trvání, zde bydlí 596 obyvatel (Střecha a Šebela, 1999).

Všichni obyvatelé obce jsou na její dlouhou historii patřičně hrdí a každý se s ní může seznámit díky kronice, kterou pečlivě vede pan Josef Střecha, místní kronikář. Pan Střecha také prostudoval 300 let staré matriční záznamy. Veškeré jeho historické poznatky jsou zapsány v kronice, která je k dispozici na obecním úřadě

4.3 Prostředí

Obec Popůvky se rozkládá pod zalesněnými kopci Bobravské vrchoviny, ze kterých je voda odváděna Augšperským potokem s horním a dolním rybníkem. V okolí Popůvek se nachází spousta zajímavých míst. Pro milovníky přírody je zajímavé se podívat do údolí Augšperského potoka, které je přírodní památkou a je vyhlášené svou rozmanitostí různých ptačích druhů hnízdících v okolí. Augšperský potok je přírodní památka zařazená v kategorii zvláště chráněných území české republiky. Nad obcí směrem na severovýchod se nalézá přírodní rezervace Bosonožský hájek, kde je k nalezení mnoho chráněných druhů rostlin. Přírodní rezervace Bosonožský hájek byla vyhlášena především proto, že se jedná o floristicky velmi bohatou a zachovalou lokalitu. Významný je výskyt velmi vzácných rostlin (včetně osmi druhů orchidejí) a hub. V těsné blízkosti obce se nacházejí dva rybníky. Z jedné strany stojí stará zástavba obce a z druhé strany rybníků se začíná rozrůstat čtvrtá etapa nové zástavby. Na místo pole zde vyrostou nové rodinné domy. Rybníky jsou střediskem zimní i letní rekreace a jsou vyhlášeným místem k rybolovu. V horním rybníku můžeme na přelomu dubna a května spatřit tisíce žab. V zimě se sjíždí lidé ze širokého okolí, aby si zabruslili na zdejším rybníce.

Katastr obce Popůvky je velmi hustě zastavěný, ať jsou to rodinné domy, bytové domy, sklady a jiné objekty, ale v severní části obce se nachází odpočinková a rekreační oblast s obrovským množstvím rekreačních objektů. Jenom na popůvském katastru se v této lokalitě nachází cca 400 chat a staveb sloužících k odpočinku a rekreaci, v mnoha případech i k trvalému bydlení. V současné době se několik nových objektů staví a další mají vydaná

stavební povolení. Zatím pořád můžou obyvatelé obce využívat krásné okolí k odpočinku, relaxaci, vycházkám i sportu. Doufejme, že vlivem suburbanizace tato místa nezaniknou.

4.3.1 Vzhled obce

Dnešní Popůvky mají katastrální rozlohu 870 ha. Území staré zástavby protíná dálnice D1, všechny domy mají podobný ráz a nenachází se zde žádné bytové domy ani domy činžovní. Náves v obci je malá, nachází se zde obecní úřad a kaple. Ve východní části obce jsou plochy, kde stojí sídla firem, plochy výroby a skladování. Oproti staré zástavbě, která v sobě nese nádech minulosti, je nová zástavba provedena poněkud nešťastně. Domy vypadají všechny velmi podobně, jsou rozlišeny jen barvami. Bytové domy výrazně narušují vzhled obce. Dle pracovnice obecního úřadu se stala chyba ve starém územním plánu, kde byla stavba bytových domů povolena a také přístup stavebního úřadu, který schvaloval tříbytové jednotky jako domy. V plánované čtvrté etapě, která nyní probíhá, už musí domy splňovat daná kritéria např. šikmá střecha, maximální výška jedno podlaží s podkrovím či velikost zahrady alespoň 1000m čtverečních. Domy tak budou mít kolem sebe přirozený prostor.

4.3.1 Nová výstavba v obci

Nová výstavba v obci Popůvky je situovaná v severní části, vyrostla na zatravněných pozemcích, které dříve patřily k zámku v sousedním Troubsku. Je zasazena mezi starou zástavbou a popůvskými rybníky. První domy v západní části nové výstavby se začaly stavět v roce 2003 a jsou zde jen rodinné domy. Další část výstavby začala vznikat v roce 2008 a probíhala převážně v rámci developerských projektů, nachází se zde jak rodinné domy, tak domy bytové. Dle místních obyvatel tu vznikla nová struktura bydlení s velmi nízkým architektonickým standardem, doslova architektonický chaos. Jan Rouzek (2015) o novém satelitu napsal „*pokud byl někdo v minulosti na vojně tak si vzpomene, jak vypadal tzv. buzerplac. Přesně tak vypadají ulice kolem bytových domů, betonové šedivé plochy silnic, parkovišť a chodníků s minimem zeleně. Pouze místo šedivých kasáren jsou kolem těchto neutěšených ploch postaveny šmoulovsky probarvené bytovky s pochybnou architektonickou hodnotou*“. Stačí si vyjít na procházku na kopec do zahrádkářské osady a každý by

sám mohl posoudit, proč říkají starousedlíci nové zástavbě „popůvské stodoly“. V rámci developerských projektů došlo k výstavbě domů bez jakékoli občanské vybavenosti. I přesto, že výstavba měla několik etap a noví obyvatelé se sem stěhovali postupně, nenastala v tomto směru žádná změna. Momentálně probíhá v pořadí již čtvrtá etapa výstavby, kdy se pole nad rybníkem rozprodává individuálním kupcům. Např. větší dětské hřiště je v Popůvkách jen jedno a to ve staré zástavbě. Pro rodiny s dětmi, které bydlí v části nové, je docela daleko. Jen v roce 2009 se do obce přistěhovalo 166 nových obyvatel, což je pro tak malou obec, jako jsou Popůvky opravdu velký nárůst. Mělo by se tedy počítat i s rozšířením občanské vybavenosti a podle názoru nových obyvatel by taková věc měla být součástí stavebního projektu. V územním plánu, který je k dispozici na obecním úřadě, je plocha pro občanskou vybavenost různých typů uváděna jako nezbytná vzhledem k novým plochám obytné zástavby a je plánována v oblasti nové zástavby.

Dle pracovnice obecního úřadu Radky Sojkové se v nadcházejících letech s žádnou další výstavbou nepočítá, tedy rodinné domy u rybníka by měly být v dohledné době poslední, které v Popůvkách vyrostou.

4.3.2 Občanská vybavenost v obci

Otázka občanské vybavenosti je záležitost, která se v ulicích nové zástavby řeší dnes a denně. Názory jsou různé a řekla bych, že se odvíjí od sociálního postavení dané osoby nebo rodiny. Jiný názor mají starousedlíci, jiný názor má rodina z vyšších vrstev, matka na mateřské dovolené, nebo mladý bezdětný pár. Někteří tvrdí, že je tu občanská vybavenost absolutně nedostačující, chybí tu větší obchod s potravinami, čímž nemají na mysli vesnický „krámeček“, ale spíše supermarket provozovaný řetězcem. Není tu pošta, lékař ani bar, nebo lepší restaurace. Tuto situaci výstižně popsal Rouzek (2015) už v době, když nová zástavba vznikala, napsal o novousedlících „*mají představu, že se nastěhují na vesnici, ale budou mít požadavky na městské služby*“. Ano, myslím, že s tímto názorem musím souhlasit. Neustále také slyším stížnosti, že v nové zástavbě není ani pořádné hřiště. Nevím, jestli ale samotní noví obyvatelé vědí, co by vlastně chtěli - jedno nové hřiště totiž na konci západní části vzniklo a kdykoliv tam přijdu, nikdo tam není. Zdá se tedy, že ho nikdo nevyužívá. Na místo toho slyším, že bylo postaveno moc daleko, tedy každá nová ulice by podle představ novousedlíků asi měla mít svoje hřiště pro děti, aby byli spokojeni. Restauraci, která je ve staré části obce také moc lidí nenavštěvuje, přitom je tam příjemné po-

sezení a dobrá kuchyně. Nejvíce asi vybavenost obce řeší rodiny s dětmi a matky na mateřské dovolené, těm by nejvíce vyhovovalo, kdyby se počet služeb v obci zvýšil. Mladé bezdětné páry s tím takový problém nemají, klidně si veškeré potřebné záležitosti, jako nákup, nebo návštěvu lékaře vyřídí po cestě z práce. Do Brna je to kousek a v nákupním středisku můžete být odsud za deset minut. Úplně jinak otázku vybavenosti obce zase cítí starousedlíci. Ti mají rádi klid, který na vesnici panuje. Už tím, že tu namísto rodinných domků vyrostly domy bytové, přivedlo do obce velké množství nových obyvatel a tím tu samozřejmě vzrostl provoz. Pokud by se tu postavil ještě nějaký supermarket nebo vzniklo více restaurací či barů, mohlo by to přitáhnout lidi i z okolních vesnic, nebo dokonce z města. Zcela nevyhnutelně by se tedy změnil ráz vesnice a mohlo by zmizet i kouzlo, které Popůvky mají.

V obci se nachází mateřská škola i základní škola. Mateřská škola je umístěna na konci obce, v provozu jsou dvě třídy s celkovou kapacitou 56 dětí. K areálu mateřské školy patří prostorná zahrada. Tato mateřská škola byla otevřena v roce 2012, do té doby měla jen jednu třídu a byla součástí základní školy. V době, kdy v obci začala nová výstavba, byla kapacita školky nedostačující vzhledem k tomu, kolik mladých rodin s dětmi se sem přistěhovalo. I po otevření školky nové nemají všechny děti zaručené, že se pro velký zájem dostanou. Školka má sice jako první podmínku pro přijetí to, že dítě musí mít trvalé bydliště v Popůvkách, dětí je ale mnohem více a kapacita 56 dětí je stále nedostačující. Většina rodičů vozí své děti do školky do Brna, kde potom samozřejmě pokračují i v základní škole. Za pár let však může nastat situace opačná, jakmile děti předškolního věku dorostou, školka i škola pak můžou naopak trpět nedostatkem dětí.

Základní škola v Popůvkách je škola malotřídní. Navštěvují ji žáci po čtyři roky a jsou rozděleni do dvou tříd. Počet žáků ve škole se pohybuje kolem 15 až 35 dětí. Je to škola rodinného typu. To, že je škola malotřídní a pouze čtyřletá je další důvod, proč rodiče vozí své děti do města, do běžné základní školy osmileté.

Jediným kulturním zařízením v Popůvkách je knihovna, která se nachází v prostorách obecního úřadu. Pro sportovní vyžití je zde k dispozici fotbalové hřiště a tenisové kurty. Pod záštitou TJ Sokol Popůvky tu fungují oddíly stolního tenisu, nohejbalu, oddíl fotbalový a tenisový. Každý má možnost se do těchto oddílů přihlásit. Nabídka sportovních akcí je tu poměrně velká, veškeré akce se konají buď v tělocvičně školy, nebo na venkovních prostranstvích.

4.3.3 Sociální prostředí v obci

Podle Milana Nekonečného (2004) „*můžeme životní způsob člověka chápat jako způsob realizace jeho hodnotové orientace. Jako strukturu jeho postojů a jako způsoby jeho chování*“. Podle něj je životní způsob konceptem, který zahrnuje osobnost člověka a jeho životní podmínky. Životními podmínkami míní nikoliv podmínky materiální, ale podmínky sociální, tedy vliv sociální skupiny na sebepojetí a sebeprožívání člověka. V centru pozornosti je pak vztah mezi vrozenou psychickou a fyzickou konstrukcí člověka a sociálním okolím, na které se člověk neustále musí adaptovat (Kubátová, 2010, s. 28).

Sociální prostředí v obci je velmi důležitou otázkou, co se kvality života týče. Jak se noví obyvatelé začlení do venkovského života, jaké vztahy mají se starousedlíky a mezi sebou samými a se svými sousedy. Tyto vztahy, pocit bezpečí, sounáležitosti a spojení s novým prostředím se mohou potom odrážet v samotném psychologickém bytí.

Z mého pohledu to nejtěžší měli obyvatelé, kteří se do nové zástavby stěhovali mezi prvními. Začalo docházet k různým sociálním konfliktům. Většinou to byly důvody takové, že nově přistěhovalí obyvatelé měli na obec přehnaně vysoké nároky např. co se úklidu veřejných prostor týče, očekávali totiž stejné služby jako ve městě. Na vesnici ale panují jiné zvyklosti a každý je zvyklý zajišťovat si úklid okolo svého domu sám. Některé domy jsou takového typu, že pod jedním číslem popisným jsou evidovány tři byty. Záleží tedy na třech rodinách, jakou si zavedou samosprávu. Musí se domluvit, jak bude okolí jejich domu vypadat, kdo bude zametat a odklízet sníh. Domluva není jen o úklidu, ale řeší také, či bude jaké parkovací stání, jaký si postaví plot nebo jaké stromky zasadí. Někdy může být taková domluva těžká, jelikož každá rodina má jiný styl života a každý také disponuje jinými finančními prostředky. Někdo si na pořádku zakládá více a někdo méně. Tady dochází k dalším konfliktům, kdy majitelé pejsků nerespektují soukromé prostranství okolo domů a po svých miláčcích neuklízají. Rodiče dětí, které si pak na těchto místech hrají, se musí smířit s neustálým úklidem a pokud „pejskaře“ přistihnou, dochází k hádkám. Několik dlouhých diskuzí v tomto směru bylo vedeno na diskuzních stránkách obce. Dalším předmětem neustálých sporů je parkování. Před domem má sice každý dvě stání, ale na veřejné parkování se při výstavbě moc nemyslelo. Aut neustále přibývá a každý parkuje, kde se mu zlíbí, silnice se tak stávají nepřehledné a nebezpečné. Nebezpečné proto, že si na silnicích mezi domy hrají děti. Zdá se, že si noví obyvatelé nejvíce oblíbili místo před domem pro setkání a se svými dětmi tráví na ulicích nejvíce času. Všichni sousedi se tak mají možnost seznámit a probírat tak veškeré dění v obci. Některým obyvatelům to zase nemusí

být příjemné, záleží na každém, jakou má povahu, zda je introvert či extrovert. Problémem na počátku byla i jiná mentalita lidí z města a starousedlíků. Lidé z města si například museli zvyknout na volný pohyb psů a koček v obci. Původní obyvatelé zase museli překonat počáteční nedůvěru v nové obyvatele. Je tedy spousta aspektů, se kterými se noví obyvatelé museli srovnat a myslím si i přizpůsobit chod své domácnosti.

Nyní, postupem času, se zdá být sociální prostředí v obci velmi dobré. Obyvatelé se sžili s novým stylem života, vymezili si hranice a vědí co od bydlení očekávat.

Kulturní život v Popůvkách je velmi bohatý, během roku se koná mnoho akcí, kterých se účastní jak původní obyvatelé obce, tak nově přistěhovalí. Velmi oblíbené jsou akce pro děti, například lampionový průvod, maškarní karneval nebo drakiáda. V obci se každoročně pořádá rozsvěcení vánočního stromku, kde mají vystoupení děti ze základní školy a účast bývá opravdu hojná. Podle pracovnice obecního úřadu vzrostl v posledních letech zájem o obecní ples, kde mají původní i noví obyvatelé největší příležitost k seznámení.

Každého čtvrt roku se koná vítání občánků, kde jsou pohoštěni rodiče se svými čerstvě narozenými dětmi, proběhne focení a zápis do místní kroniky. Noví obyvatelé se těchto kulturních akcí nejen účastní, ale poslední dobou se také významně podílejí na jejich organizaci.

O veškerém dění obyvatele informuje zpravodaj obce Popůvky, který vychází každé čtvrtletí a každá domácnost dostane jeden výtisk do schránky. Dozívají se z něj informace o budoucích a probíhajících kulturních akcích, co bylo předmětem zasedání zastupitelstva obce, o probíhajících a plánovaných stavbách a rekonstrukcích. Bývá zde vypracovaný návrh rozpočtu na následující období a to, jak obec hospodařila v období minulém. Opomenuta nejsou ani životní jubilea, úmrtí a narození. Domnívám se, že tím, že je zpravodaj doručen všem obyvatelům, jsou všichni informováni o chodu obce. I ti, kteří nenavštěvují kulturní akce, nebo nemají čas se o dění v obci zajímat. Je možné, že se časem na některou akci nechají nalákat.

Někteří noví obyvatelé se také podílejí na politickém životě v obci. Někteří kandidují do zastupitelstva a někteří dokonce již členy zastupitelstva jsou. Zastupitelstvo v obci je třínáctičlenné a dle pracovnice obecního úřadu není rozhodující příslušnost k politické straně, zvoleni bývají lidé, kteří jsou sympatičtí a vzbuzují u spoluobčanů důvěru.

4.3.4 Finanční dopady suburbanizace

Jaké jsou finanční dopady suburbanizace pro obec, jsem konzultovala s pracovnící obecního úřadu Radkou Sojkovou. Do obce se přistěhoval velký počet rodin, mezi nimi je i spousta cizinců. K 31. 12. 2013 je v obci evidováno, tedy přihlášeno k trvalému pobytu 1335 obyvatel. Tento údaj dokazuje kronika obce. Dle českého statistického úřadu žije v Popůvkách k tomuto datu 1404 obyvatel (Tab. 1). Jednoduchým výpočtem pak lze odvodit, že v obci je k trvalému pobytu přihlášeno o 69 obyvatel méně, než jich tu skutečně žije. Paní Sojková se domnívá, že průměrný počet lidí bez trvalého pobytu tu žije kolem dvou set. Tento počet je těžko odhadnutelný díky velké fluktuaci lidí a počtem obyvatel s cizí národností. Podle slov paní Sojkové je to dáno jednak tím, že mnoho mladých rodin využívá byty v bytových domech v nové zástavbě jako startovací, a tím je příliv a odliv obyvatel velký a také proto, že cizinecká policie dnes nemá povinnost hlásit obcím počty přistěhovaných cizinců a ti tak mají pobyt zapsán na cizinecké policii. Obecní úřad tak ztrácí přehled o tom, kdo z přistěhovaných si nahlásil trvalý pobyt a kdo má trvalý pobyt jinde. Obec tímto přichází na daňových příjmech o značnou část peněz. Také za tyto nepřihlášené obyvatele musí platit osvětlení, úklid a svoz komunálního odpadu. Dle paní Sojkové se jedná o statisícové částky a obec nemá prakticky žádné nástroje, kterými by mohla nově nastěhované obyvatele přinutit k přihlášení trvalého pobytu.

Domnívám se, že finanční dopady mají vliv i na nově přistěhované obyvatele z hlediska kvality života a to po stránce ekonomické. Ve velké míře se na finančním zatížení podílí občanská vybavenost obce. Pro každou domácnost je téměř nutností mít dva automobily, aby se všichni členové domácnosti pohodlně dopravili nejen do zaměstnání, ale aby stíhali i ostatní potřebné záležitosti. Pokud si chtějí nakoupit, potřebují k lékaři, na poštu, nebo vyzvednout děti ze školy. Mohou využívat dopravní integrovaný systém Jihomoravského kraje, který obci zajišťuje dopravní spojení směrem do Brna a zpět. Vzhledem k frekvenci jízd, kdy autobus jezdí ve špičce po půl hodině, jinak po zbytek dne po hodině, se dá s touto variantou počítat jen v krajních případech. Vesměs všichni obyvatelé tedy musí téměř denně využívat automobil, i k takové běžné záležitosti, jako je nákup. Vzhledem k tomu, že se jedná o otázku každodenního naplňování potřeb a ne jen o příležitostné rozmary, může být tato okolnost pro mnohé finančně zatěžující a někteří tuto situaci řeší odstěhováním zpátky do města.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V této kapitole přináším shrnutí výsledků z empirické části, nejprve se budu zabývat podrobnou analýzou zjištěných dat s ohledem na stanovené výzkumné otázky a provedené rozhovory. Poukazuji na některé zjištěné problémy, které z těchto dat a rozhovorů vyplývají. V následné diskuzi budu porovnávat vlastní výsledky šetření s některými ostatními pracemi na téma společenské důsledky suburbanizace.

5.1 Analýza zjištěných dat

Předběžnou analýzou bylo zjištěno, že v obci Popůvky u Brna se vlivem suburbanizace rozrostl počet obyvatel za posledních deset let o více než polovinu. Ačkoli vzhledem k tomu, že výstavba nových domů byla plánována, obec nestíhá adekvátně reagovat na takový příliv nových obyvatel. V obci je jedna malotřídní škola spojená s jednou třídou mateřské školy, jeden obchod a jedna restaurace. I když se obec snaží své služby postupem času rozšířit, noví obyvatelé zvyklí na městský život shledávají tuto snahu jako nedostatečnou. Otázkou zůstává, jak může vesnice skýtající klidný vesnický život naplnit očekávání lidí z města.

5.1.1 Být

První výzkumná otázka zněla: „*Jak se změnil životní styl a kvality života nově přistěhovaných obyvatel z města přestěhováním na venkov do suburbia? Z realizovaných rozhovorů vyplývá, že téměř všichni dotazovaní se do Popůvek u Brna stěhovali s vidinou vlastního domu či bytu se zahradou. K obci neměli žádný vztah a většinu z nich nikdy před tím ani nenapadlo, že by chtěli bydlet na vesnici. Tento fakt nejlépe vystihuje výpověď paní Dubové: „Hele, když se mě někdo zeptá odkud jsem, tak říkám, že su Brňáčka, necítím se jako lonťáčka, i když na tom lontu bydlím, není to klasickej lont, je to satelit, kde každej má ty svoje pidizahrádky a je to blízko od Brna, tak já se pořád cítím jako Brňáčka“.* Rozhodující pro koupi nemovitosti v suburbii kromě blízkosti města byla cena, která ani zdaleka není srovnatelná s cenami nemovitostí ve městě. Všichni účastníci se do obce přestěhovali z města z panelového nebo činžovního domu, byli tedy zvyklí na každodenní ruch, na ulicích potkávali spoustu lidí. Většina z nich je nyní překvapená, jak je zasáhla ztráta sou-

kromí a anonymity. Někteří se s touto skutečností smíří a nakonec jsou rádi, že můžou trávit volný čas v nějaké komunitě. Pro některé je to ale zásadní problém a jejich život to ovlivní natolik, že se z jejich ideálu bydlení stává kompromis. Nejsou ochotni sdílet svůj život se sousedy, obávají se problémů souvisejících se ztrátou soukromí jejich rodiny a problémů v sousedských vztazích celkově. Toto zjištění je evidentní z výpovědi pana Bu-ka: „*Taky teda jsme měli problém s jednou sousedkou kvůli plotu. Normálně jsme byli předvoláni na obecní úřad, abysme si odstranili plot z rákosu. No ona na nás podala stížnost....*“. Vždy bychom měli brát ohled na ostatní, ale je rozdílné, zda konkrétního člověka známe nebo ne. Zvláštní je, jak rozdílné jsou představy účastníků o klidu. Někdo si pod tímto slovem představuje právě to svoje soukromí, někdo má klid spojený s klidným prostředím, které okolí obce bezpochyby nabízí. Většina účastníků ale hovoří o ztrátě klidu, jako o nedostatku času: „*Pro mě tady klid jako takový není, protože člověk furt jenom jezdí v tom autě a to pro mě není klid, abych ty tři děcka stihala. Já mám málo času, já nemám čas tady chodit kolem rybníka a tím že tady nic není tak já musím furt ty děcka někam vozit*“ (paní Javorová). Paní Javorová svou situaci srovnává s bydlením ve městě, kde díky vybavenosti, měla vše jednodušší „... *když jsem bydlela na tom sídlišti v Bystřci, tak tam jsem měla větší klid ... vycházkou jsem si pěkně všechno pokoupila a zařídila*“. Podobně srovnává ztrátu klidu v porovnání s městem i paní Břízová, která uvádí, že na sídlišti bylo klidnější prostředí: „... *takže já jsem měla větší klid, když jsme bydleli na Kamenném vrchu, nebo i když jsi v centru, třeba v podvečer, ne úplně přímo ... tak tam není nic slyšet*“. Pro většinu dotazovaných je tedy najednou těžké spojit svůj městský styl života s životem v suburbii a ztrácí tím svůj vyhledávaný klid. Všichni, kdo se do Popůvek nastěhovali, si splnili sen o bydlení v domku se zahradou, prvotní nadšení opadlo a musí se vypořádat s realitou všedního dne. Smířit se se ztrátou soukromí, tolerovat družící se sousedy na ulicích a zpravidla úmyslně udržovat přátelské vztahy se všemi v sousedství. Ač jsou rozdílných povah, extroverti či introverti, jsou součástí toho všeho, jsou do toho vtaženi dobrovolně, či nedobrovolně. Musí, chtějí tu přece s klidem „*být*“.

5.1.2 Patřit někam

Další výzkumná otázka zněla: „*Jak se nově přistěhovalí obyvatelé začleňují do venkovského života a jaké jsou v tomto směru možnosti?*“ Obec Popůvky žije podle mého bohatým kulturním životem. Každý měsíc se tu pořádá nejméně jedna akce ať už pro dospělé nebo pro děti. Noví obyvatelé mají možnost se těchto akcí nejen zúčastnit, ale můžou se také

podílet na organizaci. Obyvatelé se také můžou účastnit různých sportovních aktivit, které pořádá tělovýchovná jednota Sokol Popůvky. Kromě různých akcí a aktivit je obec vybavena školkou, školou a obchodem na náměstí, kde se také nachází obecní úřad. Pro děti se v blízkost mateřské školy a školky nachází dětské hřiště. Spolu s možnostmi obce Popůvky se noví obyvatelé mají možnost začlenit do sousedské komunity v nové zástavbě nebo najít nová přátelství mezi starousedlíky.

Někteří se rádi účastní akcí, které obec pořádá „*Ano my se účastníme akcí, co pořádá vesnice a chodíme rádi*“ (paní Dubová) a z části využívají i místní služby. Spíše ale vyplývá, že se lidé ze suburbia do vesnického života nezapojují. To vystihuje odpověď paní Topolové: „*ne, ne, ne když chci jít na nějakou akci nebo za kulturou, tak mě to spíš táhne do města.... I když vím, že sou tady každé měsíc nějaký akce pro děti i pro dospělé, tak nechodíme*“. Podobně jsou na tom i Břízovi, kteří se do vesnického života nezapojují a pořádaných akcí se neúčastní: „*Jako vyloženě aktivní v tom nejsme*“ (paní Břízová).

I když obec nabízí pro obyvatele základní služby, všichni dotazovaní jsou velice nespokojeni s občanskou vybaveností. Zásadní nedostatek vidí v tom, že v obci není větší obchod s potravinami, chybí jim tu lepší restaurace a vyžití pro děti považují za nedostačující. Všichni se shodnou v tom, že musí využívat služeb města. Ve městě také využívá většina účastníků školní a předškolní zařízení, kam své děti každý den vozí. Důvod je ten, že kapacita mateřské školy je nedostačující a nepojme tedy tak velký počet dětí, jaký se při zápisu hlásí. Základní škola je malotřídní čtyřletá škola, což většině nevyhovuje: „*Holky tu do školy nechodí, protože ta škola je tady jenom čtyři třídy a je tam normálně spojená první s druhou, tak nevím, nedovedu si představit, jak to vypadá, jako je to hezký, rodinná atmosféra, ale jak to vypadá, jako učitelé těžko zvládají dvacet dětí jeden ročník, natož dva. A hlavně sotva by si tady zvykly, zas by šly někam jinam*“ (paní Břízová). Tím, že děti ne navštěvují místní školní zařízení, se oslabuje možnost začlenit se mezi ostatní děti, které tu žijí a navázat tak přátelství. Většinu kamarádů mají v místě školky či školy ve městě, rodičům tedy mnohdy nezbývá nic jiného, než vozit děti například na hřiště do míst, kde děti tyto kamarády mají. Současně také proto, že v obci se většině účastníků hřiště zdá nedostačující a pěší chůzí daleko od nové zástavby. Řekla bych, že s tím je spojené také finanční zatížení rodiny: „*No takže tady je to o tom ježdění ... a samozřejmě to stojí peníze*“ (paní Javorová). Všichni dotazovaní uvádí, že život v suburbii je o ježdění, tedy dvě auta jsou v každé domácnosti nutností a že si někdy připadají jako taxikáři. V obci sice jezdí integrovaná doprava, tu ale podle výpovědí nikdo nevyužívá, jelikož frekvence jízd je velmi

slabá. Tady bych poukázala na to, že rodiče většinou své děti všude vozí, chůze do školy, školky nebo do obchodu není od malička přirozeným jevem, ale spíše něčím výjimečným. Děti potom vycházku, nebo to, že mají někam dojít pěšky, berou jako nutné zlo a ne jako přirozenost. O tom vypovídá i paní Dubová: „*Ty děcka pak neuměj používat nohy*“.

Dalo by se říct, že vlivem vzdálenosti nově přistěhovalí obyvatelé omezili styky se svými přáteli: „*Hmm, pro mě se to změnilo, jako samozřejmě, většina známých co se chce scházet třeba ve městě, tak pro mě ježdění do centra nebo nedejbože na druhou stranu Brna za babičkama, tak ta vzdálenost je velká*“ (paní Topolová). Oproti tomu, ale pan Buk vypovídá, že se sice moc nevidají s bývalými přáteli, ale tady našli přátelství nová: „*kamarády teď máme spíš tady*“. Nejvíce záleží, zda bývalá přátelství byla spíše lokální, tedy v místě bydliště a přestěhováním se vazby přetrhaly, nebo jde o přátelství trvalá, ta jsou pak většinou upřednostňována: „*Jako mám ráda společenský život, ale s lidmi, které znám dlouho*“ (paní Břízová). Většinou se lidé sbližují s nejbližšími sousedy. Paní Břízová uvádí, že je důležité mít v blízkosti někoho, na koho se můžou v případě potřeby obrátit: „*...když tady člověku něco chybí, tak že se může obrátit...*“. Takové přátelství bych nazvala jako účelové, nebo podle toho, co vypovídá paní Topolová, jako nutnost „*...pro klid si myslím, že s některými musíš, aniž bys chtěla a samozřejmě s těma nejbližšíma ano. S některýma taky proto, že s nima musíme něco řešit...*“.

Nejlepším sbližovacím prostředkem, a to se netýká jen suburbií, jsou psi a děti. Lidé, kteří mají dítě nebo psa se pravidelně pohybují po ulicích a je velká pravděpodobnost, že se seznámí s ostatními rodiči, nebo pejskaři. Jak zmiňuje paní Topolová děti jsou ideálním prvkem pro seznámení: „*...tady vylezeš ven a hned máš sousedy venku a hned to dítě si má s kým hrát, nebo můžeš tu vycházku s někým spojit*“. Tato přátelství bych ale označila jako povrchní, lidé se většinou mezi sebou neznají jmény, nedomlouvají se na společných návštěvách, spíše se náhodně potkávají na ulicích „*...do bytu si nikoho tady nezvu...*“ (paní Jasanová). Děti si venku spolu chtějí hrát, a když už jsou rodiče venku také, většinou dojde k nějaké interakci. Ke sblížení lidí může docházet také tím, že řeší společné problémy. Opět je to ale chvilková záležitost, jakmile dojde k vyřešení problému, vztahy mezi dotyčnými opadají. Vztahy v suburbii tedy vznikají většinou účelově, druží se většinou lidé, kteří mají něco společného – lidé s dětmi, s pejsky nebo ti, kteří řeší nějaký společný problém. Záleží na každém, většinou tu ale lidé žijí individuální životy s rodinou ve svých domech a na zahradách.

Sousedské vztahy v suburbii v Popůvkách u Brna se tedy asi příliš neliší od vztahů kdekoli jinde co se týče vztahů rodin s dětmi a pejskařů, jak je zmíněno výše, jsou náhodné, zcela dobrovolné a spíše účelové, než kvalitní. Lidé žijící v této komunitě se mohou takových přátelských setkání účastnit, ale nemusí, záleží na individuálních přístupech jedinců a domácností. Z výsledků analýzy rozhovorů vyplývá, jak rozdílně jednotlivci tyto spřátelené skupinky postávající na ulicích vnímají. Někteří se rádi přidají: „*Manžel je velice družnej*“ (paní Topolová) a pro některé tyto skupiny představují velký problém života v suburbii: „*Kolikrát, když jedu autem tak ty stejný lidi stojí pořád venku a jako by to tady furt sledovali... jako by i pomlouvali. Tak to já nemám ráda tady toto*“ (paní Javorová). Pro některé je takový způsob života nepřekonatelný a stěhují se pryč. Jak vypráví pan Buk: „*hodně lidí se stěhuje, no někdo to tady nedává ten život... někteří se druží až moc, myslím ženský a chlapi....*“.

Co se týče vztahů s nejbližšími sousedy, opět závisí na individuálním přístupu, ale lidé spíše cítí nutnost mít se svými blízkými sousedy dobré vztahy. Vlivem toho, jak jsou domy a zahrady situovány, rodiny spolu žijí v těsné blízkosti. Zejména v letních měsících jsou rodiny téměř denně v kontaktu se svými sousedy, sdílí spolu volný čas ať už aktivně nebo pasivně: „*Tím, že jsou tady ty zahrady, tak se hodně vidíme na těch zahradách....*“ (paní Dubová). Je tedy přirozené, že se lidé snaží se svými nejbližšími sousedy dobře vycházet i když třeba nemají nic společného. Obtížné někdy může být, co se týče řešení problémů ohledně společných prostor. Například parkování, jak popisuje paní Dubová: „*Někdy se tady dohadujeme kvůli parkování, no to je občas takovej boj o místa*“, nebo stavba společného plotu jak uvádí paní Javorová: „*Chtěli jsme tady udělat plot, ale to bysme se museli domluvit a někdo na to nemá peníze*“. Tyto konflikty potom můžou kvalitu sousedského vztahu ovlivnit a záleží zase na individuálním přístupu, jak se tento vztah bude dále vyvíjet.

V případě začlenění se mezi původní obyvatele obce, není mezi novousedlíky - starousedlíky téměř žádné propojení. I když se potkávají v rámci různých akcí, kontakt je takový, že o sobě spíše jen ví: „*Ani třeba na tom plese, tak to se domluvíme tady a vím třeba, že tam je většina starousedlíků, ale ne, nijak se nedružíme*“ (paní Topolová). Například paní Javorová má mezi obyvateli staré zástavby známou paní, kontakt spolu ale neudržují: „*Jako ale co jsme se sem nastěhovali tak já se s ní viděla asi jednou, no a že bych tady znala někoho z dědiny, tak to vůbec ne*“. Vztahy mezi obyvateli nové zástavby a původními obyvateli obce fungují tedy pouze na formální úrovni, kdy mají možnost se potkávat na různých ak-

cích, nebo v obchodě, škole či na obecním úřadě. Takovou zkušenost má například pan Buk, který kandidoval do zastupitelstva: „... *takže vlastně takhle znám lidi z obecního úřadu, ale spíš jen formálně*“. Z výpovědi tedy vyplývá, že pokud mají nový obyvatelé čas navíc, věnují ho rodině, nebo blízkým přátelům, někdy dojde i k setkání se sousedy, ale v rámci suburbia nikoli s obyvateli staré zástavby: „*Nebudu se tady stýkat s lidmi jako jen tak....*“ (Paní Břízová).

Podle výpovědí účastníků, rodinné vztahy se přestěhováním z města do jeho zázemí pro některé příliš nezměnily. Vzdálenost nehraje ve frekvenci návštěv žádnou roli. Pan Buk například vypovídá: „... *babičky sem za náma jezdí*“, záleží tedy spíš na tom, jak kdo byl zvyklý se dříve navštěvovat: „... *třeba s rodinou, tak to bylo vždycky tak, že jsme jezdili my tam*“ (paní Dubová). Tento fakt mě docela překvapil, jelikož z výsledků analýzy spíše vyplynulo, že vlivem přestěhování se většině dotazovaných změnil styl života a vlivem neustálého cestování většina ztrácí svůj klid. Výsledky mohou být ale trochu zkreslené, jelikož jedna rodina, jak vypovídá paní Břízová má všechny příbuzné v zahraničí: „... *my máme rodinu v Srbsku, takže to je těžké*“. Podobně je na tom rodina Javorova, kdy rodina paní Javorové ani pana Javora nepochází z Brna: „...*já jsem z Kyjova a manžel pochází z dědinky....*“ (vlastní úprava textu autorkou). Rodiny ostatních respondentů pocházejí z přílehlého města Brna.

5.1.3 Realizovat se

Poslední výzkumná otázka zněla: *jak naplnil nový životní styl jejich představy a očekávání o kvalitě života v suburbii*. Většina účastníků vypovídá, že hlavním důvodem stěhování byla představa lepšího bydlení s vlastní zahradou a parkováním. Dalo by se říci očekávání amerického snu, který se pravděpodobně nevyplnil úplně všem. „*Jako očekávání, i to, co se mi tady na tom líbilo i třeba ten mezonet, zahrádka, tak ne, tak to člověk zjistí bohužel až časem, že v tom běžném životě na to stejně není čas a jsem tady taková uhoněná, nemám klid*“ (Paní Javorová). Po nastěhování se člověk střetává s realitou a zjišťuje, že klidný život v suburbii s sebou přináší nový životní styl. Je potřeba se smířit s kompromisy a i když se někomu představy o bydlení naplnily, jsou věci, na které si musí prostě zvyknout. O tom vypovídá paní Dubová, která původně sice snila o větším domě s užitkovou zahradou a nyní má byt s malou odpočinkovou zahrádkou v řadové zástavbě, ale i tak je nadšená: „*Je to pro mě balzám na duši ta zahrada, i když si tady čumíme do těch oken, jsou to lidi, který*

znám a postupem času si na to člověk zvykne“ (vlastní úprava textu autorkou). Někteří účastníci vypovídají, že jsou v Popůvkách v suburbii spokojeni a naplnila se jejich představa o bydlení. I tato spokojenost se většinou pojí s kompromisem a s tím, že si na některé stránky života v suburbii v Popůvkách musí zvyknout. Z analýzy rozhovorů ale vyplývá, že většina dotazovaných plánuje přestěhování, ať už v rámci Popůvek, ale do většího domu a soukromí, nebo jim vůbec nevyhovuje tento způsob života a chtějí se vrátit do města. *„Určitě, jo, jak bude nějaká příležitost, tak bych se ráda odstěhovala do města“* (Paní Břizová).

5.2 Diskuze

V rámci bakalářské práce jsem si vymezila tři výzkumné otázky, které se nyní pokusím interpretovat. Součástí interpretace bude srovnání s podobnými pracemi, které se dříve zabývaly suburbanizací a jejími společenskými důsledky. Pokusím se poukázat na některé nedostatky vzniklé vlivem tohoto společenského jevu. Výzkumné šetření pro účely této práce probíhalo na základě teoretického modelu kvality života Centra pro zdraví při Univerzitě Toronto.

Výzkumné šetření v této práci probíhalo mezi lidmi, kteří se přistěhovali do suburbia z města, důsledky mohou být tedy ve značné míře rozdílné od lidí, kteří s venkovem měli již dříve nějakou zkušenost. Právě ale tato skupina „lidí z města“ byla pro mě zajímavá z hlediska adaptability. Lidí z města migrujících do jeho zázemí přibývá velkým tempem a právě této skupiny lidí, se podle mého názoru týká razantní změna životního stylu.

Přirovnala bych tento životní krok k pohádce s různorodým koncem, kdy na počátku hraje roli jakýsi „americký sen“. Průběh děje je spletitý, po počáteční euforii přichází několik nečekaných situací, překvapení, smíšených pocitů a kompromisů, možná i ztráta ideálů a u některých snad dokonce frustrace. Závěr je individuální, spokojenost nebo také smíření či dokonce rezignace vede ke šťastnému konci.

5.2.1 „Americký sen“

Prvním krokem bývá rozhodnutí přestěhovat se na venkov, přesněji do suburbia, nebo také satelitního městečka. Ouředníček (2013) si klade otázky, co vedlo jeho respondenty k tomu, aby se přestěhovali na venkov. Jak toto rozhodnutí s odstupem času hodnotí?

"Výběr lokality pro přestěhování je často ovlivněn citovými vazbami k místu, dále hrají roli čistší a bližší mezilidské vztahy a větší bezpečnost" (Temelová, Pospíšilová a Ouředníček, 2012, s. 110).

Důvodů pro přestěhování je celá řada a nelze jednoznačně vymezit jeden nejdůležitější. Hrstka (2011) ve své práci zmiňuje: *„mít něco vlastního“*, dále pak děti a prostředí jako důvod vstupu a *„odchod z města aneb hnusné sídliště“*.

Otázkou, co vedlo k přestěhování, se v této práci zabývám jako první, výsledek zní oproti výše uvedeným jednoznačně „cena“. Výběr byl zcela náhodný a dotazovaní nemají žádný vztah k obci ani k místu, kde se nachází. Tedy za přijatelnou cenu si pořídí domek nebo byt, sice malý, ale se zahrádkou, s vlastním parkovacím stáním a ještě v blízkosti města. Už toto samo o sobě vypovídá o kompromisu. Při výběru nerozmýšlí, že se stěhují vlastně na vesnici a vidinou je „americký sen“. Na venkově je život odlišný a zvláště v suburbii jako jsou Popůvky. Oproti městu je kolem pár sousedů, kteří žijí v těsné blízkosti, znají se a denně se potkávají před domy, a na zahradách, které jsou na sebe namačkány. *„Jedná se o útěk z anonymizovaného města“* (Temelová, Pospíšilová a Ouředníček, 2012, s. 111). Právě ta anonymita ale většinou chybí *„...tady je ten ruch, ale není to takový ten městský, kde je člověk inkognito a jde a je mu to úplně jedno“* (Paní Břízová). Lidé z města na to nejsou zvyklí, být fyzicky součástí a sdílet život se svými sousedy. Přirovnávají to ke ztrátě klidu. Další důležitý aspekt je právě klid, který se od života na venkově v přírodě očekává, dotazovaní paradoxně mluví o ztrátě klidu. Na procházky většinou nemají při svých každodenních starostech čas a spíše považují za stereotypní chodit neustále kolem rybníka. Někteří okolí využívají ke sportu, ale vesměs hodně času tráví na cestách a ve městě. To je hlavní důvod, proč ztrácí svůj pomyslný klid, neustále někam jezdí. Někteří hovoří, že se jim tím ale životní styl nezměnil, stejně byli zvyklí jezdit za prací a berou to jako součást života, někteří vypovídají, že jsou neustále uhonění a že to není klidný život. Tady se dvě role v příběhu rozdělují. Jedni, i když se museli v některých věcech přizpůsobit, jsou spokojeni a druzí, kterým pozitiva tohoto bydlení postrádají smysl v každodenním životě a ztrácí ideály.

5.2.2 Reálný život

„Zásadním mezníkem v možnostech pronikání do lokálního společenství je to, co jsme nazvali sdílenou historií. Jakkoli je historie novousedlíků přístupná, chybí jim samozřejmost sdílení, společná paměť a často nevyřčené události, které tvoří osu soužití v původní obci“ (Ouředníček, Špačková a Novák, 2013, s. 232).

V návaznosti na tuto citaci bych řekla, že na vině je spíše míra individualismu, kterou bych popsala jako: *chceme si žít svůj městský život a pro bydlení jsme využili vaši obec. Očekáváme ale, že nám vyjdete vstříc a uděláte maximum, aby se nám tady bydlelo dobře.*

Všeobecně vzato i přes bohatý kulturní život v obci se nově přistěhovalí obyvatelé příliš nezačleňují a jsou v tomto směru spíše pasivní. Lidé z města jsou zvyklí na jiný způsob života a také na služby, které město nabízí. Chybí jim tu spontánnost, tedy vyjít si ven a mít vše v bezprostřední blízkosti. Problémem je občanská vybavenost obce a dopravní obslužnost. S těmito aspekty souvisí pak míra cestování a finanční zatížení rodiny. Nabízí se alternativa cestovat integrovanou dopravou, což je sice oproti cestování vozem méně nákladné, časová náročnost je ovšem o mnoho vyšší. Většinou právě cestování a využívání služeb města má za příčinu nedostatek času pro volnou zábavu. Z toho se dá hodnotit, že vysněné domky pak má většina jen pro přespání a na užívání a začlenění se nezbyvá čas. Tímto ovšem konfrontuji výsledky výzkumu Hurbanové (2011), cituji: „*Popůvky pro obyvatele rozhodně nejsou jen místem pro přespání, ale především místem pro život*“. Záleží však na jednotlivých případech, jaký je standart a materiální zabezpečení rodiny, jaké jsou hodnoty a jak jsou zvyklí trávit volný čas a především bezdětný pár má jiný úhel pohledu, než rodina se třemi dětmi.

5.2.3 Kompromis

Ano, shledávám život v suburbii v Popůvkách jako kompromis a ztotožňuji se také s názorem paní Sojkové z obecního úřadu, že bydlení v popůvském suburbii slouží spíše jako startovací. Ostatně jako u všech ostatních typů bydlení má svá negativa a pozitiva. K ideálnímu řešení člověk dospěje, teprve až si některé varianty vyzkouší.

Ačkoli někteří obyvatelé jsou v suburbii v Popůvkách spokojeni, většině dotazovaných se očekávání a představy o bydlení jako takovém nenaplnily. Ať už je na vině sociální prostředí, nedostatečná vybavenost obce nebo nevyhovující propozice domu. Někteří hovoří o

ztrátě iluzí, nedostatečném soukromí, neustálém cestování a ztrátě klidu. Neshledávají tedy svůj život kvalitní převážně po těchto stránkách, chybí jim město a plánují v dohledné době přestěhování. Oproti tomu jsou lidé, kteří vypovídají o smíření se, nebo zvyku a právě tyto výše uvedené nedostatky buďto opomíjejí, nebo jim dokonce vyhovují.

5.3 Přínos práce pro sociální pedagogiku

Sociologie je jednou z vědních disciplín, se kterými sociální pedagogika spolupracuje a čerpá. Jedním ze směrů sociální pedagogiky je také sociální výchova, která se mimo jiné zabývá otázkami vlivu výchovy a prostředí.

Zlatica Bakošová (2005, s. 37) ve své práci uvádí, že: *„propagace sociální pedagogiky uvádí, že sociální pedagogika se týká všech, začíná se u problémů, jde jí o lepší kvalitu života, podporuje lidskost, zahrnuje všechny věkové kategorie, vytváří společenství. Sociální pedagogika – to je celý člověk“*.

To, jak lidé žijí, jestli jsou se svým životem spokojeni, jaké mají společenské podmínky, se může odrážet v soukromí a chodu rodiny a výchovné prostředí rodiny je pro děti primárně to nejdůležitější. Zabývala jsem se otázkou kvality života a společenskými důsledky vlivem suburbanizace. Každý v životě snad alespoň jednou zatoužil po domku se zahradou. Na jednu stranu díky satelitním městečkům a developerským projektům v obcích, které se nachází v blízkosti města, si více rodin může splnit svůj sen. Na druhou stranu pravděpodobně netuší, jak může nový styl bydlení ovlivnit kvalitu jejich života.

Sociální pedagogika by měla plnit poslání společnosti i jednotlivcům. Má se používat při tvorbě politiky výchovy a vzdělávání, sociální a zdravotnické politiky a při tvorbě právních předpisů. Měla by jednoduše zasahovat do všech oblastí života“ (Bakošová, 2005, s. 59).

V návaznosti na myšlenku Zlatice Bakošové, že sociální pedagogika by měla zasahovat do všech oblastí života, bych chtěla upřesnit konkrétní přínos této práce pro sociální pedagogiku. Moje myšlenka je taková, že sociální pedagogika a její odvětví by mohla mít v kompetenci i možnost intervence při rozšiřování předměstí, stavění satelitních městeček tedy se podílet na procesu suburbanizace. Snažila jsem se propojit pojem „kvalita života“ jako souhrn sociálních, ekonomických, společenských a environmentálních podmínek pro prožití spokojeného života s životem v nově vzniklých suburbiích, kde se utváří nový způsob života a nově vzniklé, dle mého názoru, uměle vytvořené sociální skupiny.

Vlivem přílivu velkého množství nového obyvatelstva vzroste zájem o služby městského charakteru, je nedostatek míst ve školkách a školách, prostory pro trávení volného času dětí jsou také nedostačující. Menší obce, jako jsou i Popůvky u Brna, většinou nejsou dostatečně pohotové v plnění veškerých požadavků. Ve velkých případech se stavební projekty a územní plánování touto otázkou nezabývají. Domnívám se, že kvalita života nově přistěhovalých může být potom značně ovlivněna, v některých případech i negativně. Lidé pak buď tráví většinu času mimo své domovy ve městech a na začlenění do místní kultury jim nezbývá mnoho prostoru.

Tato práce se zabývá jedním konkrétním případem a výsledky tedy nelze zobecnit pro všechna suburbia. I přesto ale poukazuje na společenské důsledky vlivem suburbanizace a pokud by někdy mohla posloužit jako vzor pro rodiny či jedince, kteří o tomto způsobu života přemýšlejí, aby věděli co očekávat, jak se začlenit, na co se připravit, pokud by pomohla při rozhodování, jakým způsobem chtějí do budoucna žít svůj život a kde vychovávat děti, splnila by svůj účel, proč byla napsána.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zabývala tématy suburbanizace a kvality života, přičemž jsem zdůraznila propojení těchto dvou jevů. Dále jsem se pokusila zachytit současnou situaci v suburbii v Popůvkách u Brna a poukázat na společenské důsledky jak pro obec, tak pro nově přistěhovalé obyvatele z města.

Z literatury a materiálů, které jsem k tomuto tématu nastudovala, jsem si udělala celkovou představu, že toto téma je neustále sledované a objevuje se stále častěji. Při hlubším zkoumání jsem zjistila, že existuje ještě spousta nezodpovězených otázek a při samotném procesu vzniká stále spousta problémů. Nedostatky zjišťuji jak u obcí samotných, tak u nově přistěhovalého obyvatelstva.

Při psaní této práce jsem čerpala převážně z české a slovenské literatury, ze sborníků z konferencí a časopisů. Dále mi byly pomocí internetové zdroje a velice cenné pro mě byly informace získané z rozhovorů, jak na obecním úřadě, tak se vzorkem nově přistěhovalých obyvatel.

Cílem mé práce bylo zjistit, jaké jsou společenské dopady suburbanizace v Popůvkách u Brna jak pro obec samotnou, tak pro nově přistěhovalé obyvatele. Zaměřila jsem se na dopady sociální, materiální, na otázku občanské vybavenosti a jak tyto aspekty ovlivňují kvalitu života nově přistěhovalých obyvatel. Z výzkumného šetření v případě obce vyplývá, že nejzásadnější problém je přihlašování obyvatel k trvalému pobytu, což obci přináší finanční ztráty. Ač obec žije bohatým kulturním životem, noví obyvatelé se těchto akcí zúčastňují jen zřídka. Poukazují na nedostatečnou infrastrukturu a nutnost využívání služeb přilehlého města. Což je také spojeno s tím, že někteří ztrátu městského života těžce nesou. V důsledku toho dochází k velmi malému začleňování do místní kultury a společnosti. Obyvatelé suburbia znají nebo se stýkají spíše jen s lidmi z blízkého sousedství. Tyto známosti probíhají převážně skrze děti, psy, nebo určité problémové situace, které je potřeba společně řešit. Někteří hovoří o bydlení v suburbii jako o ztrátě soukromí – každý každého zná, a o ztrátě klidu vlivem věčného ježdění. V tomto ohledu nejvíce nastává změna životního stylu a kvality života. Ve své každodennosti novousedlíci žijí svůj městský život a necítí se jako venkované.

Snažila jsem se poukázat na některé nedostatky, které se suburbanizací přicházejí. Jedná se o problémy, kdy nekompetentní, dlouhodobý a živelný přístup vedení rozvoje obcí, měst a krajů bývá často podřízený zájmům investorů, bez dotažených legislativních vazeb a soci-

álních podmínek života. Myslím si, že cílevědomá a kvalitní sociální pedagogika zde může vystupovat jako významný činitel a nástroj při předcházení některým z těchto problémů. Vznikem jistých zásad či nařízení, vymezením podmínek, nebo alespoň částečným dohledem při nových výstavbách, rozrůstání obcí a vývoje společnosti.

Téma suburbanizace a z ní vyplývající společenské důsledky je velice obsáhlé a ohledně tohoto fenoménu vyvstává mnoho otázek, které nelze obsáhnout v rámci jedné práce. Bylo by možné rozebírat ještě rozdílné pohledy mužů a žen, nebo porovnat názory lidí z města s názory těch, kteří mají s vesnicí již nějakou životní zkušenost. Neopomenutelný je také pohled starousedlíků na kvalitu jejich života ve spojení s rozrůstáním jejich obce. Jsem si vědoma, že práci by bylo možné rozvinout o téma, jak působí život v suburbii na děti. Jaké jsou jejich možnosti začlenění, sociálního vývoje a kvality života celkově. Ve spojení s tématem v této práci, tedy co se týče dětí rodin, které se přistěhovaly z města, mi ještě vyvstává otázka, jaký vidí rodiče rozdíl v hodnotách u svých dětí. Jestli vnímají rozdíl mezi tím, jak oni vyrůstali ve městě a jak jejich děti vyrůstají v suburbii. Zda nedochází ke střetu rozdílných hodnot.

Závěrem bych chtěla shrnutím poznatků z této práce poukázat na, dle mého názoru nejdůležitější, a to je prvotní rozhodnutí. Každý by měl nejdříve zvážit, jestli opravdu chce žít na venkově, zda opravdu dát přednost tolikrát zmiňovanému domku se zahradou před životem, na jaký je zvyklý. Zvážit své schopnosti a možnosti. Důležité by mělo být co nejvíce se informovat o daném místě, zda bude splňovat naše požadavky a neopomíjet alespoň částečnou citovou vazbu k prostředí, kde si chceme utvořit domov a vychovávat děti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2005. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Vyd. Filozofická fakulta Univerzity Komenského. Bratislava: Stimul, s. 220.

BINEK, Jan, 2011. *Synergie ve venkovském prostoru: paradoxy rozvoje venkova: kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, s. 63. ISBN 978-80-904308-6-0.

CVENGROŠ, František, 2009. Měření kvality života v mezinárodním kontextu - reflexe aktuální diskuze. *Mfcr.cz* [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz>.

Databáze demografických údajů za obce ČR: územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování 1971-2013 [online]. 2015 [cit. 2015-20-03]. Český statistický úřad. Dostupné z: http://www.szso.cz/statisticke/cz/obce_d/index.htm

DRULÁK, Petr, 2008. *Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Vyd. 1. Praha: Portál, s. 255. ISBN 978-80-7367-385-7.

GULOVÁ, Lenka a Radim ŠÍP, 2013. *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, s. 245. ISBN 978-80-247-4368-4.

HEŘMANOVÁ, Eva, 2012. „Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu“. *Sociologický časopis* 44. č. 4, s. 407 – 424.

HNILIČKA, Pavel, 2005. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Vyd. 1. Brno: ERA, s. 131. ISBN 80-7366-028-8.

HOSKOVCOVÁ, Markéta, c2008. *Rozvoj bydlení v příměstských oblastech města Brna: problematika suburbanizace = The development of settlement in Brno's suburban areas : the problematics of suburbanisation : zkrácená verze Ph.D. Thesis*. [Brno: Vysoké učení technické], s. 31. ISBN 978-80-214-3602-2.

HRSTKA, Dušan, 2011. *Sociální izolace obyvatel suburbia*, Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita.

HURBANOVÁ, Lucie, 2012. *Vybrané aspekty suburbanizace v zázemí Brna*, Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita.

IOP, ©2015. Integrovaný operační program. *IOP – kvalita života* [online]. [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.kvalitazivota.eu/iop>

KŘIVOHLAVÝ, Jaro, 2001. *Psychologie zdraví*. Vyd. 1. Praha: Portál, s. 279. ISBN 80-7178-551-2.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro, 2015. Psychologická pojetí a způsoby zjišťování kvality života. *Mujweb.cz* [online]. [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: http://www.mujweb.cz/j.krivohlavy/clanky/c_kvalita.html

KUBÁTOVÁ, Dagmar a Roman KROUFEK, 2010. *Pedagogické a psychologické disciplíny v přípravě pracovníků v sociální sféře: sborník z mezinárodní konference konané dne 21.4.2010 na Pedagogické fakultě UJEP v Ústí nad Labem*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity J.E. Purkyně, s. 199. ISBN 978-80-7414-276-5.

MÜHLPACHR, Pavel, 2005. Kvalita života a rovnost příležitostí – z aspektu vzdělávání dospělých a sociální práce. In: *Sborník příspěvků z vědecké konference s mezinárodní účastí*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, s. 904. ISBN 80-8068-425-1

NAKONEČNÝ, Milan, 2004. *Psychologie téměř pro každého*. Vyd. 1. Praha: Academia, s. 318. ISBN 80-200-1198-6.

OUŘEDNÍČEK, Martin, 2008. *Suburbanizace.cz*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, s. 96. ISBN 978-80-86561-72-1.

OUŘEDNÍČEK, Martin, 2015. Úvod do problematiky a obecná témata, In: *Suburbanizace* [online]. [cit. 2015-25-03]. Dostupné z: www.suburbanizace.cz/teorie.htm

OUŘEDNÍČEK, Martin, Petra ŠPAČKOVÁ a Jakub NOVÁK, 2013. *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Vyd. 1. Praha: Academia, s. 338. ISBN 978-80-200-2226-4.

ROUZEK, Jan, 2015. Popůvské stodoly. *Popůvky u Brna* [online]. [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.popuvky.webnone.cz/nova-vystavba>

SÝKORA, Luděk, 2010. *Rezidenční segregace*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, s. 143. ISBN 978-80-86561-34-9.

STŘECHA, Josef a Lubomír ŠEBELA, 1999. *Popůvky 1349-1999: 650 let obce*. Obecní úřad Popůvky, s. 79.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ, 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, s. 377. ISBN 978-80-262-0644-6.

TEMELOVÁ, Jana, Lucie POSPÍŠILOVÁ a Martin OUŘEDNÍČEK, 2012. *Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. 203. ISBN 978-80-7380-378-0.

VAĎUROVÁ, Helena a Pavel MÜHLPACHR, 2005. *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, s. 143. ISBN 80-210-3754-7.

WHO, ©2015. The World Health Organization Quality of life. *World health Organization* [online]. [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: http://www.who.int/mental_health/publications/whoqol/en/

zákon

Seznam použité literatury byl vyhotoven dle norem ČSN 690 a 690-2e.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Graf vývoje počtu obyvatel v Popůvkách v letech 1989 – 2013.....	35
--	----

SEZNAM TABULEK

Tab č. 1. Model kvality života Centra pro podporu zdraví při Univerzitě Toronto.....23

SEZNAM PŘÍLOH

- PI Vývoj počtu obyvatel v Popůvkách v letech 1998 – 2013
- PII Foto Popůvek a nové výstavby v Popůvkách
- PIII Polostrukturované rozhovory

PŘÍLOHA P I: VÝVOJ POČTU OBYVATEL V POPŮVKÁCH V LETECH 1998 - 2013

Zdroj: vlastní úprava, ČSÚ 2013

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
1998	587	3	5	16	3	-2	13	11	598
1999	598	7	5	21	15	2	6	8	606
2000	606	6	3	5	9	3	-4	-1	605
2001	598	6	4	18	6	2	12	14	612
2002	612	4	9	17	11	-5	6	1	613
2003	613	5	6	31	2	-1	29	28	641
2004	641	8	2	36	15	6	21	27	668
2005	668	12	11	62	23	1	39	40	708
2006	708	5	9	53	10	-4	43	39	747
2007	747	10	9	68	21	1	47	48	795
2008	795	16	7	96	18	9	78	87	882
2009	882	14	4	192	26	10	166	176	1 058
2010	1 058	27	5	167	22	22	145	167	1 225
2011	1 213	23	10	73	24	13	49	62	1 275
2012	1 275	22	9	74	24	13	50	63	1 338
2013	1 338	31	5	80	40	26	40	66	1 404

PŘÍLOHA PII: FOTO POPŮVEK A NOVÉ VÝSTAVBY V POPŮVKÁCH

Obec Popůvky, zdroj: maps.google.cz

První etapa nové zástavby v Popůvkách, rodinné domy, zdroj: vlastní foto

Druhá etapa nové zástavby v Popůvkách, bytové domy, zdroj: vlastní foto

Třetí etapa nové zástavby v Popůvkách, dva byty a jeden mezonetový dům tvoří jedno číslo popisné, zdroj: vlastní foto

Nová zástavba v Popůvkách, zdroj: vlastní foto

PŘÍLOHA P III: POLOSTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY

Bukovi–

1. Co bylo pro vás jako motivace k nastěhování právě do Popůvek u Brna?

„No ta cena určitě, my jsme hledali nějaký větší byt a pak jsme narazili tady na tohle, no cenově se to nedalo srovnat s městem a máme vlastně tady jakoby barák se zahrádkou, že jo“.

2. Jak byste popsali bydlení v suburbii, co se týče anonymity?

„No nám se to tady fakt líbí, my máme rádi lidi kolem sebe. Když jsme se sem stěhovali, tak jsem říkal, tak my jsme tady v zatáčce, my budem tady středobod všeho (smích). U nás se dveře netrhnu, pořád tu máme nějaký sousedy na návštěvě. No nám tenhle styl fakt vyhovuje. No ale třeba s lidma ze staré zástavby se vůbec s nikým neznáme“.

3. V čem je pro vás život na vesnici klidnější?

„Nó jak v čem, my máme rádi, když se pořád něco děje, takže my to spíš vyhledáváme asi ať bysme bydleli kdekoliv. Jako možná víc býváme doma, tím že se tady se všema známe asi chodíme víc na vycházky a začal jsem tu chodit do hospody. Jako tím že máme ty dvě holky a pořád mají nějaké ty kroužky, tak je žena taková uhoněná, hodně musíme tím autem no“.

4. Jak se snažíte začlenit do života ve vaší vesnici?

„Ano to my rádi, já jsem dokonce kandidoval do zastupitelstva,takže vlastně takhle znám lidi z obecního úřadu, ale spíš jen formálně a taky když jdu koupit známky na popelnice (smích) nebo jsme tam byli předvolaní kvůli plotu, blíž tady ale nikoho neznám. Chodíme ale hodně na všelijaký akce“.

5. Jaká je podle vás vybavenost obce?

„Tak to moc ne, tak mohl by tady být nějaký větší obchod, ale jinak to moc neřešíme, stejně jezdíme do práce do města, takže všechno vyřídíme cestou“.

6. Jaké máte vztahy s vašimi sousedy?

„Jo, no dobrý určitě, často se tady vídáme, ale musím říct, že už to není jak když jsme se sem nastěhovali, hodně lidí se stěhuje, no někdo to tady nedává ten život. Hodně párů, co vypadaly jakože v pohodě se teď rozvádí. Připadá mně, jakože si všichni pořídili ty baráky a ty zahrady a hurá si to tady spravovali a teď se začali nudit a rozpadá se jim manželství. Někteří se tady taky druží až moc (smích), myslím ženský a chlapi, no doufám, že se nám nestane něco podobného. Taky teda jsme tady měli problém s jednou sousedkou kvůli plotu. Normálně jsmr byli předvolaní na obecní úřad, abysme si odstranili plot z rákosu.“

No ona na nás podala stížnost, že skrz ten rákosovej plot není přehledná křižovatka, ona tady taky jezdí jak hovado.... a že na to nemáme stavební povolení (smích). Tak jsem normálně valil do Střelice na stavební úřad, aby mi vydali stavební povolení na rákosovej plot, no celej úřad se na mě přišel podívat, jak na exota. Takový povolení samozřejmě neexistuje, no nakonec jsme ten plot oddělali. ale byli tu policajti to vyměřovat a dali sem zrcadlo, aby bylo do té zatačky vidět. Tak teď si tam ten rákos můžeme zase dát...“.

7. Jaké máte vztahy s vašimi blízkými po přestěhování na venkov?

„Pořád stejný, babičky sem za náma jezdí. Je pravda, že kamarády teď máme spíš tady a s těma bejvalejma se vidíme už málo“.

8. Jak řešíte dopravní dostupnost do města?

„No máme dvě auta, bez toho by to rozhodně nešlo, ale s tím jsme počítali“.

9. Jaká jste měli očekávání od života v suburbii?

„My jsme se sem těšili, chodili jsme se sem dívat, ještě když to tady stavěli, no úplně jsme to viděli, ten bazén tady a grilovačky. Hlavně je to fakt takovej jinej život s těma sousedama tady. Tak nějak jsme si to i představovali“.

10. Jak se naplnily vaše představy o bydlení?

„No nám úplně, jsme spokojení, ještě nás čeká teda dodělat to podkroví, do toho se nám moc nechce. Ale celkově je to tady super“.

11. Přemýšlíte do budoucna o změně bydlení?

„Ne, rozhodně ne“.

Dubovi

1. Co bylo pro vás jako motivace k nastěhování právě do Popůvek u Brna?

„No my jsme do Popůvek šli, že tady bydlí rodina, nás by to v životě nenapadlo jít z Brna na vesnici, my jsme chtěli původně nějaký byt, ale když jsme uvažovali o něčem, tak jsme chtěli zahrádku. Na jinou dědinu bysme asi nešli jako takhle“.

2. Jak byste popsali bydlení v suburbii, co se týče anonymity?

„Ne, ne mě se právěže jakoby líbí, že se tady lidi znají a... tady prostě se udělá na vánoce svařák a sejde se půlka Popůvek a zachlastáme a ta anonymita mi právěže dost vadila, že v tom bytě jsme neznali svoje nejbližší sousedy a kolikrát tam nemáš co dělat. Tady jako tím že se tak nějak známe, tak když někdo chce mít soukromí tak ho má že jo a zas na druhou stranu když chceš s někým pokecat, tak máš s kým“.

3. V čem je pro vás život na vesnici klidnější?

„Určitě jako, pod voknama ti nemlátí šalina, ale jako zároveň tady hučí dálnice, takže to úplně není o něčem takovém, ale máš prostě kam jít, když se rozhodneš tady někam do lesa, tak jdeš a nemusíš cestovat někam na kraj města. Jo prostě tady vylezeš, oblečeš si tepláky a neřešíš hlavně to, jestli tě někdo nevidí v těch teplákách, protože tě v nich viděl už každěj. Město mě v tomhle nechybí, já nemám ráda prostě davu a mě to jakoby takhle vyhovuje daleko víc, že prostě tady je klid“.

4. Jak se snažíte začlenit do života ve vaší vesnici?

„Ano, my se účastníme akcí, co pořádá vesnice a chodíme rádi (smích) a to je jedno s kým se tam pak seznámíme. Ale když to vezmu tak, když se někdo přistěhuje, tak to záleží na každém, jestli se přidat do té party nebo ne. Je fakt teda, že normálně se tady stýkáme jen s naplaveninou (smích) a i když tady chodíme do toho cvičení, tak neznám nikoho z místních, jako že bysme dali kafe. My zase nejsme takoví že bysme se hned šli seznámit, víš co, ale když už se známe tak to my jsme zase vlezlí (smích)“.

5. Jaká je podle vás vybavenost obce?

„No takhle když jsme se sem nastěhovali, je to i do teď, tak když něco chceš, tak musíš sednout do toho auta a jet, i když tady ten obchod je, tak já do něho nepudu, já když potřebuju nakoupit, tak je to větší nákup a ne drobnosti. Takže tohle mi tady vadí, ale na druhou stranu nevím, jestli bych tady chtěla nějaký velkej obchodák. Když jsem se sem nastěhovala, tak mi přišlo úplně blbý, že tu každý všude jezdí autem, včetně třídění odpadu, nebo do školky. Přitom tu školku máš tady pod kopcem. Ty děcka pak neuměj používat nohy. Teď už se tomu nedivím, tím, že musím stejně jet tím autem do Brna do tý práce, tak už vezmu po cestě i ten odpad a stavím se do obchodu. V tom Brně je to v tomhle jednodušší, u baráku jsem měla obchod a všechno u nosu, v podstatě tam auto není třeba vůbec potřeba. Tady je auto nutnost“.

6. Jaké máte vztahy s vašimi sousedy?

„Jo, ten kdo se chce přátelit, tak se přátelí a kdo nechce, tak se nepřátelí a je doma.... Někdy se tady teda dohadujem kvůli parkování, no to je občas takovej boj o místa.....a pejskaři tak to je taky kapitola, to abych si pořád hlídala, kam šlapu (smích).... Někteří lidi ani nezdraví a to si potom ostatní o nich myslí svoje..... Tím že jsou tady ty zahrady, tak se hodně vidíme na těch zahradách, oni přijdou k nám nebo my k nim. Domlouváme se na

různý akce, kluci jdou třeba do hospody nebo na pinec a ženský si dají třeba vínko, no je to fajn“.

7. Jaké máte vztahy s vašimi blízkými po přestěhování na venkov?

„Hmm, my jsme takhle jakoby se vídali s těma svýma známýma a bylo to úplně asi stejně častý, jako když jsme tady. To kde jsme tam asi nehraje úplně roli. Asi ne asi se to nijak extra nezměnilo a třeba s rodinou, tak to bylo vždycky tak, že jsme jezdili my tam“.

8. Jak řešíte dopravní dostupnost do města?

„No je to prostě tady o tom autě tady, já sama si nedovedu představit, že bych tím autobusem jela, to jsem jela párkrát, když jsme se sem nastěhovali a do práce jsem cestovala hodinu, tak to už jsem pak nic jinýho nestihla. Jo zase sem ale ušetřila..... No a je to hrozný pro ty děcka si myslím, všude jezdí autem, pro ně vůbec není normální jet třeba autobusem, nebo jít někam pěšky. No ze začátku mi to přišlo naprostá zhovadilost, všude jezdit tím autem, ale ono to jinak nejde no. To i skrz ty děti, to seš tady jak taxikář. No ale je to o tom si to v té hlavě urovnat a zvyknout si na jinej styl života“.

9. Jaká jste měli očekávání od života v suburbii?

„No člověk se vyvíjí a postupem času mění hodnoty, ale my jsme se sem stěhovali s tím, že tu máme rodinu a tím tu známe už i spoustu lidí, takže my jsme věděli už do čeho jdem. Takže já jsem byla nadšená z toho, že mám zahradu, že si tu budu pěstovat, pak jsem zjistila teda, že tady v tom prostoru a v tý půdě nic pěstovat nepůjde, takže to nebude užitková zahrada, že to spíš bude ta odpočinková. No takže pro mě to očekávání se víc než vyplnilo, jo, pro mě byla asi nejvíc ta zahrada. Je to pro mě balzám na duši, i když si tady čumíme do těch oken, jsou to lidi, který znám a postupem času si na to člověk zvykne“.

10. Jak se naplnily se vaše představy o bydlení?

„No já sem si vždycky představovala, že budu mít dům s velkou zahradou, kde si budu pěstovat. Takže z části jo, mám sice jen byt a malou zahrádku, ale jo, já jsem spokojená, je to rozhodně sto a jedna oproti tomu paneláku.... ale hele, když se mě někdo zeptá odkud jsem, tak říkám, že su brňačka, necítím se jako lonťáčka, i když na tom lontu bydlím, není to klasicej lont, je to satelit, kde každej má ty svoje pidizahrádky a je to blízko od Brna, tak já se pořád cítím jako Brňačka“.

11. Přemýšlíte do budoucna o změně bydlení?

„Ne, zatím teda rozhodně ne“

Břízovi

1. Co bylo pro vás jako motivace k nastěhování právě do Popůvek u Brna?

„Jaká byla motivace? No, jakože finanční, nevím, jestli jsem to řekla dobře, jakože ceny bytů tu byly mnohem levnější než ve městě. Na venkově jsme rozhodně bydlet nechtěli. Jakože, přírodu máme rádi, ale nikdy jsem si nepřála bydlet na venkově“.

2. Jak byste popsali bydlení v suburbii, co se týče anonymity?

„No, (smích) jako lidé jsou fajn, ale mně to strašně chybí. Jakože ve městě, když někdo někoho slyší, tak lidé se neznají, je tam sto padesát bytů, maximálně vedle soused, ale jinak se nic neřeší“.

- Lidé z města se stěhují na venkov a neuvědomují si, že ztratí svou anonymitu, soukromí, ovlivnilo to vaši kvalitu života?

„Ano, ano my jsme raději byli ve městě. Jako život se nám změnil v tom, že se necítím tak volná. Když jsme bydleli na Kameném vrchu, nemusela jsem řešit pozdní návštěvy tady jo. No, jsme taková víc utlumení. Když jsme chtěli do města, i tak jsme využívali auto, ale míň, chybí mi taková spontánnost tady“.

2. V čem je podle vás život na vesnici klidnější?

„Klidnější, no, třeba přímo v Popůvkách život klidný není, protože je slyšet dálnice, slyšet je všechno venku, takže já jsem třeba měla větší klid, když jsme bydleli na Kamenném vrchu, nebo i když jsi v centru, třeba v podvečer, ne úplně přímo, ale jak je hotel Voroněž, tak tam není nic slyšet. Jako tady toto ani není vesnice, to je takový klasický satelit, bez infrastruktury, bez ničeho, takže i ti lidé, když si chtějí někam sednout, je tady jedna hospoda, jako která je příšerná, nevím, možná tady je ještě nějaká ta kavárna, nevím. Takže tady ten ruch je, ale není to takový ten městský, kde je člověk inkognito a jde a je mu to úplně jedno. Takže tady ten ruch je, jednak dálnice, jednak ulice a seš součástí toho ruchu chtě nechtě, jako, jediné plus, že ti lidé tady jsou fajn, nejsou jako nějakí zákešní, protože, kdyby někdo byl, tak to už je tady hodně špatné. Plus, že se tady všichni zdraví a plus, že když tady člověku něco chybí, tak že se může obrátit, to ve městě trvá nějakou dobu, než se na někoho obrátíš“.

- Trávíte tu volný čas?

„No, tak možná ten první rok, jako holky to už nezajímá, už nechtějí ani jezdit na kole. Takže jediné co tu využívám, když je teplo, jdu po lese, jako to je jediný plus, protože jsem si musela najít nějakou činnost, ale jinak rozhodně raději jdeme někam mimo. Protože jsme takhle zvyklí, jo když jsme bydleli na tom kameňáku, tak jsme jeli víkend prostě mimo ten barák, buď do centra nebo někam, já nevím, plavání, do přírody někam. Jako děláme výlety, jako přírodu rádi máme, ale tady jakože celý den obcházet rybník, to teda opravdu nemusíme“.

4. Jak se nažít začlenit do života ve vaší vesnici?

„Holky už jsou velké, tady jsme to nějak prošvihli, je už to nebaví nějaké ty karnevaly. No byli jsme jednou na dni dětí asi je to dva roky, ale teď už je to ani moc nebaví a většinu kamarádek mají tam, kde vyrostly. Takže to je taky další nedostatek, sice na ulici jsou většinou kluci, Ema má jako kamarádku, ale Míjuška k sobě tady nikoho nemá..... takže ona má kamarádky většinou v Lískovci, takže jezdíme většinou tam. No takže začlenit, jako aktivní v tom nejsme, akorát se sem tam setkáváme s někým, ale že bych vyloženě chodila po těch různých akcích, to ne. Jako mám ráda společenský život, ale s lidmi, které znám dlouho. Nebudu se tady stýkat s lidmi jako jen tak, ale někdy nemáme na vybranou. Holky tu do školy nechodí, protože ta škola je tady jenom čtyři třídy a je tam normálně spojená první s druhou, tak nevím, nedovedu si představit, jak to vypadá, jako je to hezký, rodinná atmosféra, ale jak to vypadá, jako učitelé těžko zvládají dvacet dětí jeden ročník, natož dva a hlavně sotva by si tady zvykly, zas by šly někam jinam“.

5. Jaká je podle vás vybavenost obce?

„No mně jediné co se tu líbí je ten náš byt, jako je pěkný, rozvrh místností je fajn a sousedi pod námi jsou fajn, (smích) jinak bych to tu nedala. Ták a co mi tu chybí, tady už ta večerka je, ale je to daleko, chtělo by to nějaké pekařství, nebo vybavenou večerku, ale tady na naší straně, kavárničku nějakou, jako chtělo by to větší park pro děti, možná i nějaké to fitko časem. Sice tady jsou nějaká ta cvičení na té škole, ale... já jsem chodila jeden rok, protože jsem si říkala, že musím něco dělat a sblížit se s lidmi. Ale je to takový, jako ta paní to vedla dobře, ale je to takový trapný. Víš, v dnešní době jak jsou ty fitka a různý cvičení, chtělo by to tady něco takového třeba s kavárničkou. Opravdu jako tady je strašně moc maminek s dětmi a pořád to roste a je potřeba nějaká třeba kavárna a aby k tomu bylo něco pro ty děti. Oni když jsou třeba venku na ulici, tak já se nemůžu uvolnit, ty lidi tu jezdí jako prasata, oni by to zabili to dítě, to já mám strach“.

6. Jaké máte vztahy s vašimi sousedy?

„Tak my se pořád stýkáme se starými přáteli, co máme i když tady máme pár rodin, s kterými jsme se spřátelili, ono je to normální, ale pořád udržujeme kontakty s těmi no, co známe dvacet let. Se sousedy jako máme dobré vztahy, oni naštěstí jsou všichni fajn“.

7. Jaké máte vztahy s vašimi blízkými po přestěhování na venkov?

„Tak je pravda, že se miň scházíme s kamarádkami, protože na to není čas, ale ono je to i tím, že všichni pracujeme a máme děti, takže skloubit to dohromady je těžké, takže já myslím, že i kdybychom bydleli kousek od sebe, tak že bychom se miň scházeli i tak. Jinak mi máme rodinu v Srbsku, takže to je těžké“.

8. Jak řešíte dopravní dostupnost do města,

„Tak my máme jedno auto, u nás je to hrozné, jako my jsme se zorganizovali, to že jezdíme spolu, vracíme se spolu, zatím to jde, ale jak budou holky větší. Jako pro ty děti a mládež je to tady, já nevím, to jezdí jednou za čas. Jednou jsem šla večer ven a to je hrozné, to jako bez taxíka se neobejdeš, nebo musíš být do desíti doma“.

9. Jaká jste měli očekávání od života v suburbii?

„Víš, co, víceméně jsem tady od toho neočekávala nic, protože mně osobně se sem až tolik ani nechtělo, vyloženě ten důvod byl tady ty ceny těch bytů. Jako neměla jsem žádná velká očekávání a ani nebudu mít (smích)“.

10. Jak se naplnily vaše představy o bydlení?

„Tak jako jenom ten byt, že vypadá jako dobře, ale kdyby jsme ho tak mohli přemístit do města“.

11. Přemýšlíte do budoucna o změně bydlení?

„Určitě, jo jak bude nějaká příležitost, tak bych se ráda odstěhovala do města“.

Topolovi

1. Co bylo pro vás jako motivace k nastěhování právě do Popůvek?

„Musím říct, že když jsme sem šli, tak jednoznačně to byla v rámci velikosti nemovitosti, k poměru nemovitosti cena oproti Brnu. Tam jako jinej důvod nebyl. Vztah jsme určitě k Popůvkám žádnéj neměli. V Brně bysme za ty peníze měli třeba byt 2+kk a tady máme, jakože domek se zahradou“.

2. Jak byste popsali bydlení v suburbii, co se týče anonymity?

„No takhle musela jsem si tady na ten způsob života zrovna já hodně zvykat, protože já jsem člověk, kterej nemá potřebu s někým hnedka na prvním setkání někomu vykládat ce-

loživotní příběh. A hlavně, totiž tady seš ve fázi té, že ať chceš nebo nechceš, i když tě to třeba nezajímá ty ostatní lidi, tak seš do toho vtažený chtít nebo nechít, protože ty jdeš okolo a víš, že ti tam nemají auto, tak asi nejsou doma. Jo nebo i to dítě už to vnímá, že jestli jsou ti doma nebo ne, že jo. Takže tak to v podstatě je a jako anonymita mi tu jako trošičku chybí. Já bych ocenila trochu víc soukromí.

3. V čem vám připadá život na venkově klidnější?

„No my jsme tady jednoznačně víc v klidu. Ale to je taky daný tím, že máme dítě, kdyby jsme ho neměli tak nás to asi víc táhne do města. Teď mi nevádí si zajít ani tady do kavárny, jednoznačně jsme víc v klidu tady. Možná kdyby jsme neměli zahradu, nebo kdyby tady byla větší ta anonymita, tak nebudeme tak často venku, protože tady vylezeš ven a hned máš sousedy venku a hned to dítě si má s kým hrát, nebo můžeš tu vycházku s někým spojit. Takže na jednu stranu mi chybí ta anonymita a na druhou stranu je to tu vůči dětem dobrý“.

4. Jak se snažíte do života ve vaší vesnici?

„Ne, ne, ne když chci jít na nějakou akci nebo za kulturou tak mě to spíš táhne do města, jediný čeho se účastníme, byl ples a pak teda chodíme se sousedama na pálení čarodějnic. I když vím, že jsou tady každé měsíce nějaké akce i pro děti i pro dospělé, tak nechodíme. My tady občas zajdeme jen do té kavárny u rybníka a to tady se sousedama, ale že bysme se i někde seznamovali se starousedlíkama, tak to ne. Ani třeba na tom plese, tak to se domluvíme tady a vím třeba, že tam je většina starousedlíků, ale ne, nijak se nedružíme“.

5. Jaká je podle vás vybavenost obce?

„No, chybí mi tady pořádný obchod, myslím, že na to jak jsou Popůvky veliký a jak se rozrůstají, tak si myslím že určitě místo nějakýho cyklo sportu bych uvítala, kdyby tu byl obchod ať už Albert, Billa nebo Lidl, aspoň něco. Nebo kdyby tady bylo aspoň nějaký dětský hřiště, to mě tady hodně chybí. To hřiště co tady udělali je podle mě dost o ničem“.

6. Jaké máte vztahy s vašimi sousedy?

„No asi jo, pro klid si myslím, že s některými musíš, aniž bys chtěla a samozřejmě s těma nejbližšíma ano. S některýma taky proto, že s nima musíme něco řešit třeba ohledně plotu. Jednoznačně vzhledem k tomu typu bydlení, co máme, jakože my mezonet a potom k nám dva byty jako jedno číslo popisné, si myslím, že mít tu horší sousedy tak to nemusí vůbec dělat dobrotu. Takže fakt mít nějaký sousedy co mají i nějaký problémy, třeba exekuce, tak do toho budeme zbytečně vtaženi i my. Jinak, říkám, s některýma sousedama se stýkáme a

nijak se tomu nebráníme, naopak, manžel je velice družnej a to když nejdřív viděl, jak se tady lidi na ulici druží, tak sem nechtěl vůbec jít a nakonec se mu to zalíbilo“.

7. Jaké máte vztahy s vašimi blízkými po přestěhování na venkov?

„Hmm, pro mě se to změnilo, jako samozřejmě, většina známých co se chce scházet třeba ve městě, tak pro mě ježdění do centra nebo nedej bože na druhou stranu Brna za babička-ma, tak ta vzdálenost je velká. Babičky ty sem za náma přijedou, tam není co řešit, ale co se týče těch kamarádů, tak tam je to horší, nechce se jim sem, radši se chtěou potkat někde ve městě což zase pro nás je problém“.

8. Jak řešíte dopravní dostupnost do města?

„No tak jezdí sem integrovaná doprava a na to že jsme fakt už venkov, tak to tady jezdí podle mě docela často. Ale je pravda, že my to nevyužíváme, protože jsme oba dva plně mobilní a je fakt, že asi u nás, s naším životním stylem by ani nešlo to, aby jeden z nás neměl auto. Auto je tady nutnost a malej, pro něho když jede šalinou nebo busem, tak to je svátek, ten to moc nezná“.

9. Jaká jste měli očekávání od života v suburbii?

„Ne, myslím že neměli. Ale dá se říct, že jsme spokojeni, asi kdybych byla v nějaké jiné věkové kategorii, třeba starší, tak bych raději bydlela v baráku na samotě, nebo kdybych byla naopak mladší tak ve městě, ale teď jsem ve věku kdy se to točí kolem dítěte, tak je to tady dobrý. Já jsem vlastně čekala, že to tady tak nějak bude, protože jsme byli jedni z posledních, co se sem stěhují, tak už jsme mohli vidět, do čeho jdeme. Tady ty komunity shlukující se venku, děcka lítající okolo nich. Na jednu stranu mě to děsilo, na druhou stranu jsem si říkala, že když tady bude malej vyrůstat, tak nebudu muset něco tak řešit, protože všichni okolo ho budou znát“.

10. Jak se naplnily vaše představy o bydlení?

„Tak jako, vzhledem k tomu, že máme tu zahradu, ale já bych si představovala trochu jinak vyřešený ten barák. Ono se to jako zdá velký, jakože mezonet, ale my už máme problém se sem vejít s jedním dítětem. Jinak jako já osobně bych brala trochu víc toho soukromí a manžel ten by zase chtěl garáž, takže, no takovej jako sen o bydlení, ten jsme si tady ne-splnili“.

11. Přemýšlíte do budoucna o změně bydlení?

„Ne, ne vzhledem k tomu, že o změně bydliště uvažujeme a vzhledem k tomu, že nechceme ani jeden z Popůvek pryč, takže změnu typu domu ano, ale z Popůvek ne, shodli jsme se, že tu chceme zůstat, že nám to tady vyhovuje, kor pro ty děti. Jako to místo tady se nám

zdá dobrý, v centru seš autem za deset minut a já to odsud mám blízko do práce. Takže chtěli bysme tu zůstat, ale asi do budoucna postavit si něco svýho“.

Javorovi

1. Co bylo pro vás jako motivace k nastěhování právě do Popůvek u Brna?

„No my jsme chtěli jít do Brna teda, protože já jsem z Kyjova, s tím že já jsem chtěla jít do města do Brna, ale protože manžel pochází z dědinky, z baráku, tak prostě jsme uvažovali, že půjdem do nějakého menšího baráčku, takže jsme v brně teda hledali nějaký byt nebo domek se zahradou, že, ale ta cena byla vyšší že, tak potom kápl na tady tohle. Takže k Popůvkám jsme žádný vztah neměli, ale říkali jsme si, že je to blízko od Brna a hlavně tady to stálo míň, takže ta cena. Mně se tady i líbilo a ptala jsem se tady sousedů, jaké je tady žití a říkali, že supr, akorát že je to tady o tom ježdění, no“.

2. Jak byste popsali bydlení v suburbiu, co se týče anonymity?

„No to je, podivej se manželovi to třeba nechybí, on je z dědiny, tomu to tady nevádí, já třeba ne, možná kdybych v tom vyrůstala tak jo, ale já tady ty jejich dýchánky na ulici nedávám, jednou jsem tam byla a dost. Já na to ani nemám čas. My máme ty děcka, který mají svůj režim a teď je třeba neděle a je čas oběda a manžel stojí venku a vykládá si, tak to já jsem potom úplně běsná, taky se pak kvůli tomu hádáme. Kolikrát když jedu autem, tak ty stejný lidi stojí pořád venku a jako by to tady furt sledovali, přijde mi, jako by i pomlouvali. Tak to já nemám ráda tady toto“.

3. V čem je pro vás život na vesnici klidnější?

„Dívej se, klidnější jak v čem, když už tady prostě seš tak je to fajn, třeba když přijede známá z města, tak říká, co ti tady chybí tady je takovej klid, to seš jak na dovolené tady, ale druhá stránka pro mě tady klid jako takový není, protože člověk furt jenom jezdí v tom autě a to pro mě není klid, abych ty tři děcka stíhala. Změnil se vám tady životní styl? Já mám málo času, já nemám čas tady chodit kolem rybníka a tím, že tady nic není tak já musím furt ty děcka někam vozit, takže jo. Nemám nic u baráku jako na tom sídlišti, takže furt jezdím. No když jsem bydlela na tom sídlišti v Bystrci tak jsem tam měla větší klid, já jsem si vyšla z baráku a vycházkou jsem si pěkně všechno pokoupila a zařídila. Zašli jsme si na prasátka do obory nebo na přehradu, takže prakticky taky klid a seš ve městě a neměla jsem auto a všechno jsem si zařídila, mohla jsem pěšky nebo emhádečkem, ale všechno jsem si v klidu zařídila“.

4. Jak se snažíte začlenit do života ve vaší vesnici?

„Ne, určitě ne. Na to není čas, děcka, ty mají kroužky ve městě a o víkendech většinou něco máme a i kdyby na to ten čas byl, tak nevím jestli bysme se tady něčeho chtěli účastnit“.

5. Jaká je podle vás vybavenost obce?

„Ne, je nás tady tolik a že by někoho napadlo postavit tady třeba pořádný obchod. Jako když mě první dítě vzali tady do školky, tak to bylo fajn, ale stejně jsem pro něj nešla třeba pěšky, stejně jsem to musela spojit s nějakým nákupem, nebo pošta, takže jsem stejně musela tím autem. No já jsem ze začátku dělala manželovi scény, že tady nechcu být, protože on si malej tady v té školce nemohl zvyknout, on do té doby než jsme se sem přestěhovali chodil do školky na sídlišti, kde byla velká zahrada a tady nic, tady ta jedna třída. No on mi tady nechtěl být, to bylo něco, takže první rok tady já jsem jen řvala a řvala. Takže já jsem si tady ze začátku vůbec neužila, nějaká zahrada mi byla ukradená. Do školy jsem ho potom dala do města, i když jsem si zkomplikovala život, ale tady ta jednotřídka v dnešní době...takže všechny děcka teďka chodí do města. No hřiště co tady předvedli, to podle mě není hřiště, tam když se sejde víc dětí tak se tam nevlezou. Co tady máš dál, obchod dobře, konečně to převzali řamani a mají aspoň dobrou otevírací dobu, no a co tady máš dál, nic. Dobrá je ta kavárna co otevřeli, tam teda chodíme na zmrzlinu no a to je asi tak všechno“.

6. Jaké máte vztahy s vašimi sousedy?

„Ne, no já se tady do toho nezačleňuju, já teda se tady bavím se sousedkou vedle, oni holky si občas spolu hrají, ale mě nebaví jak tady každej každého řeší a mám pocit, že i mě tady řeší. Tady vedle se sousedkou, ti snad kvůli nám chtějí stěhovat, protože u nás na zahradě je pořád hodně děcek a jsou hluční a budí jejich malýho, tak nemáme nic moc vztahy. My si tady vidíme i do těch oken a mně to není příjemný. Chtěli jsme tady udělat plot, ale to bysme se museli domluvit a někdo na to nemá peníze. Takže já se tady toho bojím, že se lidi pletou do věcí, do kterých jim nic není. Nemám na to čas, já mám svoje kamarády, který jako mám ráda a s těma se vídám. Manžel ten jako jo, ten se snaží tady být s každým za dobře, ale třeba do bytu si nikoho tady nezvu, to nemám zapotřebí, jak jiní se tady schází. Jako když jsme se sem stěhovali, tak jsem se ptala i jedný známý, ta bydlí u rybníka v té staré zástavbě, jak se tady bydlí, ona říkala, že supr, že je tu klid, že tedy byli docela naštvaní, když se tady začalo stavět, ale dobrý no. Jako ale co jsme se sem nastěho-

vali, tak já se s ní viděla asi jednou, no a že bych tady znala někoho z dědiny, tak to vůbec ne.“

7. Jaké máte vztahy s vašimi blízkými po přestěhování na venkov?

„No já mám kamarádku tady v Lískovci a to jí úplně závidím, že tam má všechno u nosu a může si třeba odběhnout na hodinku za těma kamarádkama i když má děti. Tady já musím všechno plánovat dopředu a když se chci s někým vidět, tak je to s tou cestou na celý odpoledne, jo ta spontánnost, to mně tady chybí a tím se s těma blízkýma vidím si myslím o hodně míň. Je to teda i o tom čase“.

8. Jak řešíte dopravní dostupnost do města?

„No to je hrozný, pořád jen jezdím a ten nejmladší, ten už nemá chudák žádný režim, pořád ho musím tahat v sedačce někam autem. Já jsem říkala manželovi, já za rok půjdu do práce, to vůbec nevím, jak to budu dělat. Já bych chtěla, aby mi děcka došly sami ze školy, já je samotný tím emhádečkem nepustím, no kdyby to bylo pár zastávek, ale je nejhorší, že ten autobus přes poledne jezdí jednou za hodinu, tak to ty děcka ze školy ani nestíhají, a nenechám je potom čekat hodinu na zastávce. Takže když náhodou musí, tak z toho mám nervy na pochodu, protože on musí stíhat ten autobus, takže kolikrát nestíhá oběd ve škole a musí valit na autobus. A celou cestu on mi musí volat, než do toho autobusu nastoupí a pak jsem trochu v klidu. Když třeba chci jít do města, tak dojedu autem někam na okraj a pak stejně cestuju tím emhádečkem. No takže tady je to o tom ježdění, ale to si člověk dopředu neuvědomí, když se stěhuje a samozřejmě to stojí peníze, že. No a když chci někam večer, tak to jsou zase peníze za taxík“.

9. Jaká jste měli očekávání od života v suburbii?

„No tak já ti můžu říct, že mě co tady lákalo, tak byla ta zahrádka, jinak jsem si zjišťovala, jak se tady žije. Říkala jsem si super, že je to kousek od Brna, ale to člověk nedomyslí. Bohužel, teď jsem teda hodně zklamaná. Jako očekávání i to, co se mi tady na tom líbilo i třeba ten mezonet, zahrádka, tak ne, tak to člověk zjistí bohužel až časem, že v tom běžném životě na to stejně není čas a jsem tady taková uhoněná, nemám klid“.

10. Jak se naplnily vaše představy o bydlení“?

„Ne, teda, mně rozhodně ne, my máme ty tři děti, takže nám je to tady malé. Manžel, ten je tady spokojený, ale ten jezdí do práce a z práce a pak se tady pobaví se sousedama. Já bych

si teda představovala klidně nějaký větší byt na sídlišti, ale abych měla všechno po ruce, to je pro mě stres tady, takový život“.

11. Přemýšlíte do budoucna o změně bydlení?

„Ano, rozhodně ano. Víš co, já pořád něco hledám, ale teď se to nějak stoplo, ale já se chci určitě přestěhovat do města. Problém je taky tady toto prodat, to se nám už nikdy nevrátí, co jsme do toho vrazili“.